

ANDREAS NORLÉN
HANDLEDARE: TORKEL MOLIN

**NEGATIVA MANSNORMER OCH
HOMOFOBI INOM HERRFOTBOLLEN**
TOXIC MASCULINITY AND HOMOPHOBIA
IN THE BEAUTIFUL GAME

UMEÅ UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR KULTUR OCH MEDIEVETENSKAPER
KULTURENTREPRENÖRSPROGRAMMET
EXAMENSARBETE

ANDREAS NORLÉN
HANDLEDARE: TORSEL MOLIN

NEGATIVA MANSNORMER OCH HOMOFOTBI INOM HERRFOTBOLLEN

TOXIC MASCULINITY AND HOMOPHOBIA IN THE BEAUTIFUL GAME

UMEÅ UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR KULTUR OCH MEDIEVETENSKAPER
KULTURENTREPRENÖRSPROGRAMMET
EXAMENSARBETE

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	7
Syfte och frågeställning	7
Teori.....	7
Begrepp.....	9
Metod.....	10
Intervjuer, samtal och email	11
Enkät.....	11
Textanalys.....	12
Etik och reflexivitet	12
Svårigheter och motgångar	14
Avgränsningar och material.....	14
Uppsatsens tema och tidigare forskning	16
Uppsatsens disposition	21
DEN RÅDANDE NORMEN INOM HERRFOTBOLLEN	22
Glenn och Anton Hysén	23
Justin Fashanu.....	25
Graeme Le Saux	26
David Beckham	30
Gareth Thomas	31
FÖRENINGSLIVET PÅ LOKAL NIVÅ.....	33
Observationer och enkäten	33
Rasism	34
Homofobi.....	35
Bög och bögigt.....	36
Regnbågsflaggan	38
Queerbating	39

Beckham, FIFA, Qatar och fotbolls VM 2022	40
Far, son och normalisering av negativa mansnormer	42
En homoerotisk sport.....	44
EN SPORT FÖR ALLA	46
Vilka negativa mansnormer finns det inom fotboll?	46
På vilket sätt visas uttryck för homofobi inom herrfotbollen?	48
Vad kan en förening eller ett lag göra för att bryta negativa mansnormer och homofobi?	48
Slutsats.....	49
SAMMANFATTNING	51
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	53
OPUBLICERADE KÄLLOR OCH BEARBETNINGAR	53
PUBLICERADE KÄLLOR OCH BEARBETNINGAR	53
ÖVRIGA KÄLLOR FRÅN INTERNET	53

INLEDNING

Negativa mansnormer och homofobi inom herrfotbollen är ett ämne som ligger mig varmt om hjärtat eftersom jag själv upplever att jag aldrig passat in i normen för hur en kille *bör* vara för att passa in i det som förväntas ur heteronormen. Det är något som gjort att jag inte satsat på någon lagsport och att jag aldrig kunnat känna mig hemma i grupper av heterosexuella män. Jag vill arbeta för att fotbollen och andra maskulina kulturer ska bli mer öppna och kännas trygga för någon som mig. Inom fotbollen ska alla kunna känna att det är helt naturligt att kliva ut på planen utan att vara rädd för att inte få vara med för att personen uppfattas vara utanför normen.

Jag har undersökt negativa mansnormer som rasism och homofobi inom fotboll för att förstå hur det har sett ut historiskt och skapat mig en bild av den rådande normen inom herrfotbollen för att se var problemen ligger och hur man som lag och förening kan arbeta för att fotbollen ska bli en mer tillgänglig sport för alla. Att studera fotboll handlar om mer än bara sporten. Det är en arena för större frågor. Jag ser det som ett arbete med social hållbarhet inom sport och föreningsliv som även kan appliceras på andra grupper och kulturer. Inom media och reklam benämner man gärna herrfotboll som *the beautiful game* men hur vacker är egentligen sporten som genomsyras av negativa mansnormer och homofobi?

Syfte och frågeställning

Syftet med examensarbetet är att undersöka vilka negativa mansnormer som finns inom herrfotbollen i syfte att skapa en bild av hur en förening kan arbeta för att bryta negativa normer och värderingar inom sporten.

- *Vilka negativa mansnormer finns det inom fotboll?*
- *På vilket sätt visas uttryck för homofobi inom herrfotbollen?*
- *Vad kan en förening eller ett lag göra för att bryta negativa mansnormer och homofobi?*

Teori

Undersökningen är gjord ur ett queerteoretiskt perspektiv. Queerteori kan användas i identitetsskapande sammanhang och som ett analytiskt och dekonstruerande redskap inom forskning. Queerteori handlar om att se hur normer fungerar och synliggör hur rådande normer ser ut, samt sätt att förändra normerna. Problemet med queerteori är att även den kan ställa människor utanför en queerteoretisk norm. Normer uppstår alltid och någon kommer

alltid stå utanför. Queerteori uppmanar oss till att sudda ut dikotomin mellan hetero- och homosexualitet för att i stället vända upp och ner på inlärd normer och föreställningar om att det finns ett normalt och ett onormalt sätt att leva och krossa förgivettagna sanningar om genus, sexualitet och andra former av normalitet.¹

Jag har tagit stöd av socialantropologen och genusvetaren Fanny Ambjörnssons andra upplaga av *Vad är queer* (2016) i vilken hon avhandlar begreppet queer och förklarar queerteori på ett enkelt och greppbart sätt. Ambjörnsson placerar in begreppet i ett historiskt sammanhang och som ett sätt att se identiteter som något ständigt föränderligt. Ambjörnsson beskriver teoretisk bakgrund och förklarar på ett grundläggande sätt idéhistorikern Michel Foucault och filosofen Judith Butlers tankar som med stort inflytande har påverkat queerteorins utveckling. Enligt Butler är en persons köns- och sexuell identitet helt eller delvis en social konstruktion och motsätter sig en påstådd heteronormativitet, mononormativitet och könsbegärscentrism. Teorin menar att individer inte kan beskrivas med formuleringar eller fack som exempelvis ”homosexuell” eller ”man”. Queerteori erbjuder individuell valfrihet och kritiserar sociala konstruktioner och gruppidentiteter där det finns en skarp distinktion mellan ”vi” och ”dem”.²

Queerteori erbjuder en ingång till att se kön, sexualitet och identitet på ett normkritiskt sätt. Heteronormativa synsätt och traditioner har skapat den värld vi lever i och de stereotypa könsroller som vi alla förväntas upprätthålla. Queerteori är ett sätt att se dessa strukturer och förstå hur de formar våra liv, vår vardag och vårt sätt att tänka och uppfatta världen. Butler menar att begreppen man och kvinna bara existerar inom den heterosexuella matrisen vilket är en förståelseram där man och kvinna beskrivs med motsatta egenskaper som anses komplettera varandra samt förväntas åtrå varandra som det enda normala. Män ska ha en manskropp och inneha manliga egenskaper enligt samhällets förväntningar på vad en man är. Om en person inte lever upp till dessa förväntningar blir vi obegripliga i den heterosexuella världsordningen och kan anses störande, skrämmande eller som ett hot mot heterosexualiteten.³ Butler menar att kön och sexualitet handlar om performativitet. Genom upprepade handlingar och bekräftandet skapas pojken och sedermera mannen genom vad han väljer att göra och förnekar sig själv att göra för att leva upp till det heterosexuella samhällets förväntningar på honom.⁴

---

¹ Fanny Ambjörnsson, *Vad är queer* (Stockholm, 2016), 16.

² Fanny Ambjörnsson, *Vad är queer* (Stockholm, 2016), 113.

³ Fanny Ambjörnsson, *Vad är queer* (Stockholm, 2016), 94–95.

⁴ Fanny Ambjörnsson, *Vad är queer* (Stockholm, 2016), 113.

Begrepp

Normer fungerar som förhållningsregler för hur människor förhåller sig till varandra. Ordet norm förekommer ofta kopplat till begrepp som normativ, normkritik eller normbrytande och kan låta negativt medan normen i sig varken är positiv eller negativ. Normkritik är ett sätt att synliggöra normer och undersöka hur de uppstår och hur de upprätthålls. Boken Machofabriken beskriver normer som ”delade förväntningar på beteende, regler och förhållningssätt inom sammanhang”⁵ som kan förekomma inom exempelvis ett fotbollslag, en arbetsplats eller ett samhälle och upprätthålls genom bestraffningar eller belöningar. För att räknas som en man och accepteras av flocken som en man måste man leva upp till flockens förväntningar.⁶

De två ledorden inom queerteori är **heteronormativitet** och **performativitet** och bör förstås som olika perspektiv på kultur, samhälle och identitet och föreställningar om vad som anses vara normalt och vad som anses avvikande. Heterosexualitet är socialt och historiskt skapad vilket innebär att den inte bör tas för given. Heteronormen och föreställningar om könsroller och manlighet är något som skapas, upprätthålls och fungerar genom upprepningar och bekräftande av förstådda regler.⁷ Han ska gå som en karl, se ut som en karl, ha en kropp som en karl. Han ska vara fräck och nonchalant som en karl och kunna se vad en kvinna har. Genom att tala om heteronorm snarare är heterosexualitet menas de lagar, institutioner, relationer, handlingar och strukturer som upprätthåller heteronormen och heterosexualiteten som det naturliga och åtråvärda sättet att leva och framstå.

Begreppen **manlig performativitet** och **toxic masculinity** används för att hänvisa till de maskulina normer som finns och de negativa mansnormer som är förknippade med maskulinitet. Traditionella stereotyper av män som socialt dominerande, tillsammans med besläktade drag som kvinnohat och homofobi, kan betraktas som ”giftiga” delvis på grund av deras främjande av våld, som exempelvis sexuella övergrepp och våld i hemmet eller omklädningsrummet. Socialisering av pojkar i patriarkalsamhällen normaliserar ofta våld och negativa mansnormer som skapar beteenden vilka historiskt ursäktats med att pojkar kommer att vara pojkar och befästs genom attityder som att pojkar inte gråter och att pojkar leker inte med dockor etc. Mansnormer avser vad som är föreslaget för eller förväntas av killar och män

---

⁵ Machofabriken, *Machofabriken*, (Stockholm, 2019), 23.

⁶ Machofabriken, *Machofabriken*, (Stockholm, 2019), 22.

⁷ Fanny Ambjörnsson, *Vad är queer* (Stockholm, 2016), 47.

att leva upp till. De som inte kan leva upp till dessa normer löper risk att förlöjligas, uteslutas, bestraffas eller få svårt att komma in i gruppen.⁸

Regnbågsflaggan består av spektralfärgerna i det synliga ljusspektret.⁹ Det finns flera varianter av regnbågsflaggor som används idag. Den jag åsyftar är *Pride-flaggan* som sedan 1978 representerar HBTQ+ stolthet. Bortsett från den uppenbara symboliken för en blandad HBTQ+ gemenskap har de enskilda färgerna sin betydelse: liv (röd), läkning (orange), solljus (gul), natur (grön), harmoni / fred (blå), anda (lila / violett).¹⁰ Regnbågsflaggan har blivit en universell symbol för inkludering, fred och kärlek. Den används ofta av personer, företag och organisationer som ett tecken på solidaritet för HBTQ+ personer.¹¹ Även om kampen mot HBTQ+ fobier och kampen mot rasism är besläktade och handlar om inkludering är det viktigt att vara tydlig i kommunikationen och att inte beslagta regnbågsflaggan som en symbol mot rasism och marginalisera symbolens HBTQ+ betydelse.

Queerbaiting är ett begrepp som används för att uppmärksamma medieproducenter som medvetet infogat homoerotisk undertext för att locka en queer publik utan att leverera ett queert innehåll. Begreppet är vanligt inom kritik av film och tv-serier men kan även appliceras på företag och organisationer som använder regnbågsflaggan för att under en vald period (exempelvis under Pride månaden) signalera queer allians. Begreppet kan appliceras på företag och organisationer som använder regnbågsflaggan för egen vinning.

Metod

Bricolagemetoden har använts för att kunna skapa empiriskt material att arbeta med. När det gäller HBTQ+ personers representation inom fotboll är de svenska exemplen för få för att kunna skapa en stringent berättelse om HBTQ+ personers erfarenheter och om fotbollens homofobiska inslag. Bricolagemetoden gör det möjligt att samla och kombinera flera olika typer av material och fritt kunna röra mig mellan olika tekniker i min analys.

Uppsatsen har skrivits kontinuerligt som studien pågått samt fört en loggbok. Jag har använt observation, samtal, intervjuer och textanalys för att samla empiri för uppsatsen. Jag har följt ett herrfotbollslag vid matcher, träningar och sammanhållningsskapande

---

⁸ Machofabriken, *Machofabriken*, (Stockholm, 2019), 12.

⁹ College of Micronesia-FSM. *The mathematical colors of the rainbow using HSL*. http://www.comfsm.fm/~dleeing/cis/hsl_rainbow.html (Hämtad 2020-09-16)

¹⁰ Matthew Haag. *Gilbert Baker, Gay Activist Who Created the Rainbow Flag, Dies at 65*. <http://www.nytimes.com/2017/03/31/us/obituary-gilbert-baker-rainbow-flag.html> (Hämtad 2020-09-16)

¹¹ Haag, Matthew. "Gilbert Baker, Gay Activist Who Created the Rainbow Flag, Dies at 65". *The New York Times*. (Hämtad 2020-09-16)

aktiviteter. Fältarbetet har bestått av observation av fotbollslag, ledare och supporters vid matcher och träningar. Jag observerat hur de agerar och interagerar gentemot varandra samt hur de gemensamt skapar den kultur som jag vill undersöka. Jag har fotograferat vid dessa tillfällen och antecknat vid behov. Genom bildanalys av mina foton från observationstillfällen har jag upptäckt mer än vad jag såg vid tillfället bilden togs men även blivit påmind om tillfället och kunnat reflektera över det. Jag har fått insikt om vad jag väljer att dokumentera, vad jag väljer att representera och vad jag väljer att utelämna samt varför jag gjort dessa val.

Intervjuer, samtal och email

Intervjuer och samtal har genomförts med ett antal informanter aktiva inom sporten som exempelvis spelare, ledare och supporters. I vissa fall har det räckt med meddelanden som skickats i Facebook eller Instagram Messenger för att få korta snabba svar. Intervjuer ger människor tillfälle att reflektera – både för mig som intervjuar och den som blir intervjuad. Kanske kommer informanten fram till insikter den inte redan tänkt på. Asynkrona intervjuer har använts för att skapa tid för informanten att göra längre reflektioner.

Jag har ställt frågor om lagens och föreningars syn på sig själva och vad de vill med sin verksamhet. Tanken är att jag vill få spelarnas egna ord men även se om det finns skillnader mellan olika spelare. Vad får dem att stanna i gruppen trots erbjudanden från andra klubbar? Vad lockar nya spelare att vilja spela i den här klubben? Skulle det möjligtvis handla om just de öppna och inkluderande värderingar som föreningen vill förmedla? Är värderingarna något som syns utåt och påverkar supporters? Har ställningstagande i HBTQ+ frågor och rasism avskräckt spelare från att gå med i laget?

Jag har pratat med spelare i andra lag för att undersöka hur de upplever min observerade förenings ställningstagande i HBTQ+ frågor samt lagets eventuella bruk av negativa mansnormer. Syftet med mina frågor är att jag vill skapa mig en bild av hur de upplever negativa mansnormer inom sporten och klimatet i deras egen klubb.

Enkät

Jag har använt Google form för att skapa en enkät där informanter svarar anonymt på frågor om negativa normer och homofobi inom herrfotboll. Undersökningen fungerar som underlag för min uppsats på Umeå universitet. All information hanteras anonymt. Informationen används för att skapa en bild av hur arbetet med rasism, homofobi, sexism inom herrfotbollen fungerar inom de lag som de spelare som svarat, spelar i. Enkäten bestod av 5 frågor och en

plats om informanten ville tillägga något som inte frågats. Jag vet inte vilka som svarat eller vilka lag de tillhör. Enkäten är formulerad på svenska. Den har delats på min Instagram och Facebook profil. Tjugo norrländska lag var taggade i inlägget i hopp om att de skulle dela inlägget i sina kanaler. Enkätfrågor: ”Har du upplevt rasism inom ditt fotbolls utövande?”, ”Har du upplevt homofobi inom ditt fotbolls utövande?”, ”Har du upplevt andra negativa normer inom ditt fotbolls utövande?”, ”Upplever du att din klubb/förening arbetar aktivt för att motverka negativa normer som rasism och homofobi i ert lag/förening/klubb?”, ”Har du idéer/önskningar på något som skulle kunna göras bättre inom laget/klubben för att motverka rasism, homofobi, sexism?” och ” Vill tillägga något om ämnet som inte frågats?”.

Textanalys

Jag har använt textanalys för att tematisera och skapa en förståelse för konstruktion och innehåll, ordval, meningsbyggnader och teman som skapar en föreställning om författare och informatörers inställning till ämnet. Jag har undersökt fotbollsföreningens och lagets självbild genom vad de förmedlar i text och bild på sin hemsida och i sociala medier samt i föreningens styrdokument. Vidare har jag använt artiklar för att skapa bilden av normer och fördomar inom fotbollen samt betydande personer och händelser som påverkat fotbollskulturens förhållning till HBTQ+ personer.

Etik och reflexivitet

Jag har som fotograf och grafiker under ett antal år samarbetat med ett flertal fotbollslag och föreningar och det påverkar mitt material i flera aspekter. Genom att vara en del av den kultur jag undersöker har jag en del förförståelse och löper en risk att låta information, som för mig är självklar förbli oförklarad för läsaren. Det finns en risk att jag blir hemmablind på mitt område. Jag har försökt vara uppmärksam på den förförståelse jag har, vad som format min förförståelse och de perspektiv jag kliver in med.

Undersökningen var inte ett uppdrag från någon förening. Min lojalitet som tidigare låg hos föreningen jag har observerat utmanades när jag kritiskt granskat föreningens kultur. Genom observationer, svar från mina informanter och upplevelser i arbetet med uppsatsen skapades kunskap om normer inom föreningen som jag inte kan stå bakom. För att skapa en mer nyanserad bild av det lokala föreningslivet valde jag att förlänga min observation genom att observera tre ytterligare fotbollsföreningar. Syftet med att bredda området för min

undersökning var att jämföra föreningen jag undersökt med andra för att se om dessa normer var vanligt förekommande i andra föreningar.

Som forskare har jag under min observationstid i vissa lägen avstått från agerande för att kunna observera och analysera föreningens egna agerande. Exempelvis i frågan om att hänga upp regnbågsflaggor runt planen inför match. Som forskare, som nykomling i föreningen och främst som HBTQ+ person kunde jag inte själv ta tag i flaggorna och sätta upp dem. Jag vill inte bli uppfattad som om jag kommer in och på eget bevåg försöker omskapa lagets identitet för någon "egen vinning" eller vad någon utomstående homofob skulle kunna uppfatta som om jag försöker göra om dem till ett "gaylag". Jag ville undersöka föreningens eget engagemang, vara behjälplig och till hands utan att själv vara ledande och driva engagemanget. Eftersom föreningen jag först undersökte vill framstå som att de är en inkluderande förening, är det viktigt för mig att initiativet kommer från de som vill inkludera, och inte från den grupp som vill bli inkluderade.

Som grafiker och fotograf påverkar jag lagets kommunikation och är en del av den gemenskap jag vill gestalta i min undersökning. Det finns en risk att min kameras närvaro har gjort personerna jag observerat mer medvetna om sig själva och sitt uppträdande. Bilderna skulle kunna användas i lagets kommunikation vilket gör dem medvetna om hur de vill bli framställda. Vad väljer jag att representera i mina bilder och varför gör jag de valen?

Intervjuer kan inte behandlas okritiskt eftersom informanter kan ha anledning eller behov av att efterkonstruera förklaringar till hur och varför eller på något sätt vilja framställa sig på ett speciellt sätt. I intervjuer och samtal med informanter kan mitt engagemang och den förförståelse som finns inom gruppen om vem jag är och vad jag står för kommer att påverka deras berättelser och de värderingar de väljer att berätta om. Exempelvis kan det hända att spelare vet att jag tillhör paraplygruppen HBTQ+ och svarar på frågor utifrån politisk korrekthet snarare än personlig övertygelse. Det kan tänkas att de inte vill göra mig upprörd eftersom det skulle kunna leda till att jag ger dem mindre utrymme i min dokumentation av laget. Det påverkar även hur de väljer att bete sig om de vet att de är observerade och hur de väljer att agera framför min kamera. I slutet av dagen vill de flesta spelare vara med på bild och kunna se sig själva representerade i lagets olika kanaler där jag är en av personerna med makt att bestämma vilka spelare som uppmärksammas.

Materialet består av informella samtal med spelare, ledare och supporters i samband med matcher där samtliga blivit informerade om mitt syfte med frågorna. Samtliga har gett sitt medgivande till medverkan genom avtal samt anonymiserats i min text.

Mina exempel på offentliga personer inom herrfotbollen är baserade på publicerade källor. Uppgifterna anonymiseras därför inte. Jag har anonymiserat publicerade källor som kan avslöja den observerade föreningens identitet. Uppgifterna förvaras enligt Umeå universitets bestämmelser om tid och raderas därefter.

Svårigheter och motgångar

På grund av det rådande läget i världen efter utbrottet av Corona (Covid-19) har forskningen fått en annan inriktning än den planerade och ändrats vid ett flertal tillfällen. Fotbollsmatcher har ställts in och personligt mående hos både mig själv och informanter har försvårat arbetet och påverkat motivationen att arbeta med ämnet. Det har även varit problem med att få svar från vissa informanter, vilket möjligtvis beror på att de inte känt engagemang och motivation för att svara.

Obekväma uppgifter och erfarenheter från den första föreningen som observerades, skapade svårigheter med att formulera texten. För att på ett ärligt sätt kunna färdigställa texten anonymiserades föreningen. Det finns en tystnadskultur bland de spelare som är utsatta. Situationen påverkade mitt eget mående på flera sätt. Jag känner sympati och oro för de spelare som är utsatta. Jag har egna erfarenheter som gör att jag förstår tystnadskulturen som uppstått.

Avgränsningar och material

Jag har begränsat undersökningen till herrfotboll. Min förförståelse är att homofobi är betydligt mer utbredd inom herrfotboll medan damfotboll kommit en längre bit på vägen i arbetet med jämställdhet och homofobi inom sporten. Det är få män som kommit ut inom herrfotbollen och för att kunna samla så många exempel som möjligt som stödjer eller besvarar min teori och mina frågor har jag geografiskt begränsat undersökningen till svensk, engelsk och amerikansk herrfotboll. Länder som har en homofobisk politik har troligtvis flera exempel på fruktansvärd behandling av HBTQ+ personer inom fotbollen men kan vara svåra att hitta under de begränsningar som finns för uppsatsens arbetsperiod. Undersökningen skulle bli för stor om jag valt att undersöka problematiken i de länderna som allmänt har homofobiska attityder.

Det huvudsakliga materialet består av mina egna intervjuer och observationer samt artiklar plockade ut tidningar och från internetkällor, samtal och intervjuer med fotbollsspelare och ledare inom sporten. Jag har använt dokumentärer och TV program som tar upp problematiken kring negativa mansnormer och homofobi inom herrfotboll.

Gareth Thomas som är en rugbyspelare nämns eftersom han är engagerad i frågan om homofobi inom herrfotboll. Han används även för att illustrera bristen på röster inom herrfotbollen. Jag använder **Glenn** och **Anton Hysén** för att illustrera hur jag upplever internaliserad homofobi och negativa mansnormer i förhållandet mellan en före detta elitfotbollsspelare far (numera fotbollstränare) och hans son som kommit ut som homosexuell. Som källa använder jag ett reportage publicerat i tidningen *Offside* (2011) i vilken reportern har mött fadern och sonen vid flera tillfällen och skapat sig en bild av dem och den miljö de befinner sig i. Jag hade intentioner att göra en uppföljande intervju med dem för att se om läget förändrats och om de själva har åsikter om hur de framställdes i reportaget men har tyvärr inte fått svar innan uppsatsens slutdatum. **Justin Fashanu** fungerar som exempel på hur det gick för den första fotbollsspelaren som tog modet till sig att tala öppet om sin sexualitet och vilken effekt det hade på hans personliga mående och vilka konsekvenser det hade för hans karriär. Med **Graeme Le Saux** som exempel har jag skapat en bild av hur homofobi och negativa mansnormer kan se ut på en Premier League nivå och vilka konsekvenser det kan få på en spelares psykiska och fysiska hälsa samt de faktorer som kan hota en spelares karriär om man bryter mot normer och föreställningar om hur en heterosexuell man ska agera. Exemplet visar hur den hänsynslöshet som Le Saux upplevde riskerade att förstöra hans karriär och hur han blev behandlad av sina lagkamrater, tränare och supportere. Genom **David Beckham** och Gareth Thomas har jag undersökt hur spelare individuellt kan påverka fotbollskulturen och med starkt ställningstagande bli en del av en pågående förändring inom sporten. Beckham fungerar även som ett exempel på någon som använt den queera plattformen för egen vinning.

Machofabriken är ett verktyg som bland annat används av den förening jag observerat i arbetet för jämställdhet och mot våld bland unga. Materialet består av filmer, övningar och samtalsunderlag som ägs av Unizon och organisationen MÄN. Materialet har delvis producerats i samarbete med Amphi Produktion och organisationen ROKS samt möjliggjorts med medel från Arvsfonden. Materialet är framtaget för lärare, ungdomsledare, tränare, fritidspersonal, fältassistenter och andra som arbetar med unga från 13 år och uppåt är tänkt att fungera som verktyg att ifrågasätta begränsande och destruktiva mansnormer. Materialet vänder sig till ungdomar – oavsett kön – i åldrarna 13–25 och tar upp frågor som exempelvis: vad är viktigt att tänka på som ledare, hur skapas givande och inkluderande samtal skapar

möjligheter att reflektera kring ämnen som exempelvis: vänskap, relationer, samtycke, sexuella trakasserier, våld och ungas utsatthet på nätet.¹²

Materialet utgår ifrån en socioekologisk helhetsmodell och visar de olika nivåer en människa kan påverkas på som exempelvis; individnivå, relationer, närmiljö och samhälle. Samtliga nivåer har sina risk- och skyddsfaktorer samt möjligheter till förändring.¹³ Boken består av två delar där den första är en introduktion i materialet, dess grundläggande teorier och arbetssätt, hur det bör användas och kopplingar till läroplanen. Den andra delen innehåller pass som är avsedda att genomföras i en kronologisk ordning med tanken att de ska ge verktyg som leder till djupare diskussion och mer reflexivitet kring materialets olika teman.¹⁴ Materialet är kopplat till grundskolans läroplan.

Min egen erfarenhet av homofobi inom herrfotboll kommer från min uppväxt där mitt utanförskap som HBTQ-person hindrat mig att vilja/orka ge mig in i sporten. Jag har även erfarenhet av negativa mansnormer och homofobi när jag i vuxen ålder spelat amerikansk fotboll. Som supporter har jag genom åren gjort observationer i ämnet vilket kompletteras av observationer gjorda i syftet för min undersökning. Eftersom jag själv tillhör paraplygruppen HBTQ+ personer har jag så länge jag kan minnas upplevt homofobi inom och kopplat till sporten.

Med observationer av flera föreningar/fotbollslag har jag undersökt hur klimatet kan se ut. Jag har observerat lagen vid matcher och träningar med syfte att skapa en bild av lagens identitet, vilka värderingar och nyckelsymboler som är betydande för laget och deras självbild. Jag har använt den information som ledare inom föreningen valt att kommunicera på lagens hemsidor och jag har frågat spelare och ledare om förtydliganden och övriga kommentarer.

Uppsatsens tema och tidigare forskning

Uppsatsens tema kretsar kring identitetsskapande, queer representation, negativa mansnormer och homofobi inom herrfotboll. Problematiken illustreras genom ett antal exempel plockade ur mina valda källor samt min egen erfarenhet av ämnet.

Maskulinitet: representation, ideologi och retorik (1999) är en avhandling skriven av Bo Nilsson, professor i etnologi. Boken behandlar maskulinitet utifrån tre olika norrländska källor. Avhandlingen innehåller ingen queerteori men den gav mig i stället en inblick i

---

¹² Machofabriken.se. *Om Machofabriken*. <http://machofabriken.se/om-machofabriken/> (Hämtad 20-03-2020)

¹³ Machofabriken, *Machofabriken*, (Stockholm, 2019), 9.

¹⁴ Machofabriken, *Machofabriken*, (Stockholm, 2019), 10.

maskulinitet och jag kan exempelvis se paralleller mellan Nilssons beskrivningar av 1930 talets scoutrörelse där man i likhet med fotbollslag efterfrågar stridslystnad, ridderlighet, offervilja och självdisciplin samt en tanke om jämlikhet och gemenskap inom gruppen. Scoutrörelsen handlar om ett brödraskap där alla är jämlika oavsett socialt kapital och bakgrund. I Nilssons exempel från 1950 talets brottmålsmaterial finns ett perspektiv på föreställningar av manlighet som är samtida med fotbollens storhetstid i Norrland som format den kultur och de äldre eldsjälar som spelat i och engagerat sig i fotbollsföreningar som jag observerat i min undersökning. Dom har bidragit till grunden för den machokultur som växt fram inom herrfotbollen i Norrland. Nilsson skriver om mansforskning som har sitt ursprung ur feminismen. Under 1970 talet började man diskutera vad det innebär att vara man och uppfattningar om mäns benägenhet till våld som ett hot mot mänskligheten.¹⁵ Nilsson skriver att ”Dikotoma könsuppfattningar, vilka utgör en grundläggande aspekt av identitetsprocesser, baseras på föreställningar om den reproduktiva förmågan”.¹⁶

I boken *Male Impersonators: Men Performing Masculinity* (1994) av författaren Mark Simpson ligger queerteori som bakgrund till hans teori om metrosexualitet. Genom att undersöka hur män var representerade i populärkulturen - filmer, annonser, magasin, musik, striptease och komedi visade Simpson hur ”omanliga” passioner som exempelvis homoerotik, manlig narcissism och manlig masochism utnyttjas i voyeuristisk virilitet. Han använder Freuds teori om universell bisexuell lyhördhet och visar den homoerotiska undertexten som finns i själva maskuliniteten. Simpson ger svar på frågor som; vad har fotboll och analsex gemensamt? Simpson argumenterar för den vitala centraliteten i homoerotik och narcissism och undersöker vad som händer med män när de objektifieras. I kapitlet Active Sports förklarar Simpson mäns dragning till fotboll i freudianska termer och förklarar hur sporten skapar ett kryphål för den omöjliga kärleken mellan heterosexuella män och fallos.¹⁷

Författaren Mats Söderlunds *Göra män* (2015) behandlar skapandet av maskulin identitet och bjuder in männen till den feministiska debatten. Boken tar upp den maskulina och hårda kulturen som ofta återfinns inom manlig lagsport och dess ursprung. Söderlund skriver att om man föds till pojke och ska formas till man. Han menar att pojkar jagas av hårda ord i sin uppväxt, testas i olika maktlekar och formas till underkastelse. ”Gråt inte, slå tillbaka, ställ dig upp, var inte en kärring, en böge, en fjolla. Var en man”.¹⁸ Söderlund menar att pojkar har

---

¹⁵ Bo Nilsson, *Maskulinitet: representation, ideologi och retorik*, (Umeå, 1999), 13–14.

¹⁶ Bo Nilsson, *Maskulinitet: representation, ideologi och retorik*, (Umeå, 1999), 35.

¹⁷ Mark Simpson, *Male Impersonators: Men Performing Masculinity* (Abingdon, 1994), 73.

¹⁸ Mats Söderlund, *Göra Män* (Stockholm, 2015), 10.

samma förutsättningar i grunden att vara kreativa, intuitiva och lyhörda precis som han uppfattar att flickor är och menar att samhället tar ifrån pojkarna deras möjligheter att bekräftas som pojkar och samtidigt vilja vara fina, klä sig snyggt och färgglatt, bära smycken och kunna gråta. Söderlunds bok handlar om kriget att göra pojkar till traditionella män och om männen som kämpar för att pojkar ska ha lika stor rätt till att kunna visa kärlek, närhet, relationer och känslor.¹⁹

I boken *"Masculinity Reconstructed: Changing the Rules of Manhood—At Work, in Relationships, and in Family Life"* (1995) utreder psykologerna Ronald F Levant och Gini Kopecky begreppet manlighet och menar att de kunde se i sin forskning att män inte bara var redo att förändras men även att uppfattningen om maskulinitet börjat förändras. Mätningar har bland annat skett genom ett test på femtioåtta påståenden som antingen illustrerar eller motsäger sju traditionella uppfattningar om maskulinitet: (1) undvikande femininitet, (2) begränsade känslor, (3) intimitetsbefriat sex, (4) jakt på makt och status, (5) självförtroende, (6) Styrka och aggression samt (7) homofobi.²⁰ Levant skriver att traditionellt drar män en tydlig linje mellan maskulinitet och femininitet och menar avståndstagandet från det som anses feminint gör mannen mer maskulin, som exempelvis valet av leksaker i ung ålder eller teknik inom utövandet av sport. "En man ska föredra fotboll framför broderikonst."²¹

Handboken *The Palgrave Handbook of Masculinity and Sport* (2019) av Rory Magrath, Jamie Cleland & Eric Anderson bygger på forskning från ett brett spektrum av etablerade forskare och ger en omfattande och tvärvetenskaplig analys av den samtida relationen mellan maskulinitet och idrott. Boken täcker en rad områden som exempelvis historia, media, kön, sexualitet, ras, våld och fandom. Författarna hävdar att under de senaste två decennierna har det skett en snabb omvandling av maskuliniteter i västvärlden, vilket de menar beror till stor del på en nedgång av kulturell homofobi. De betydande förändringarna i maskulinitet, särskilt bland yngre generationer av män, har varit särskilt tydliga i mäns lagsporter, som författarna hävdar, har blivit en alltmer mångsidig och inkluderande.

Radio och TV personligheten Stephen Byrne är en fotbollsspelare och ett fotbollsfan som själv är homosexuell. Bristen på öppet homosexuella fotbollsspelare har länge besvärat honom. I sin dokumentär *Playing Straight: Reality Bites* (2016) undersöker Byrne varför fotbollsspelare, från gräsrotsnivåerna till de högsta ligorna inte kommer ut som homosexuella.

---

¹⁹ Mats Söderlund, *Göra Män* (Stockholm, 2015), 9.

²⁰ Ronald F. Levant & Gini Kopecky, *Masculinity Reconstructed: Changing the Rules of Manhood—At Work, in Relationships, and in Family Life*, (New York, 1995) 8

²¹ Ronald F. Levant & Gini Kopecky, *Masculinity Reconstructed: Changing the Rules of Manhood—At Work, in Relationships, and in Family Life*, (New York, 1995) 9–10.

Bland de medverkande finns den tidigare engelska landslagsspelaren Graeme Le Saux som talar om hur uppfattningen om att han var homosexuell ledde till homofobiska utrop från läktarna och mobbing bland andra spelare. Den före detta spelaren Gareth Thomas berättar att han visste att han var homosexuell men att han kände sig oförmögen att komma ut vilket drev honom till självmordstankar. Thomas talar även om bristen på handling från fotbollsmyndigheterna för att bekämpa homofobi. Robbie Rogers beskriver i dokumentären hur väl utspridd homofobi var under sin tid i Storbritannien och hur han kände att han bara kunde komma ut efter att han hade gått i pension. I januari 2013 gick Rogers ut i media och meddelade att han är homosexuell och skulle sluta med fotbollen. Senare samma år skrev han kontrakt för LA-Galaxy och blev därmed den förste öppett homosexuelle spelaren i MLS (Major League Soccer) och den andra manliga fotbollsspelaren att komma ut (efter Justin Fashanu 1990). Alan Pardew (Crystal Palace FC) tror att han har homosexuella spelare i sitt lag men att ingen av dem har kommit ut till honom, men att han skulle vara glad om någon vågade. Dokumentären innehåller intervjuer med fans från hela Storbritannien som pratar om deras kunskap och erfarenhet av homofobi inom fotboll. Amal Fashanu, reflekterar över att hennes farbror Justin Fashanu blev den första fotbollsspelaren som kom ut vilket slutligen ledde till Fashanus självmord. Di Cunningham - chef för paraplygruppen HBTQ+ fotbollsupportrar som kämpar för att få spelet att inse att de har ett problem. Owen Gibson, sportredaktör på Guardian, menar att homofobi är något som överlever delvis på grund av den djupt förankrade hemligheten inom den interna fotbollskulturen.

Gareth Thomas har medverkat ett antal dokumentärer och TV reportage med syfte att lyfta frågor om homofobi inom idrotten som exempelvis i *My Secret Past; Gareth Thomas: Coming Out* (2013) och *Gareth Thomas: Game Changer* (2014) där Thomas berättar om varför han gömde sin sexualitet och varför han äntligen måste säga sanningen. I *Gareth Thomas V Homophobia: Hate in the Beautiful Game* (2017) gör han en personlig granskning av professionell fotboll, vilket han menar är den sista bastionen av homofobi inom idrotten. I uppföljaren I *Gareth Thomas V Homophobia: The Legacy* (2019) fortsätter han sin kampanj för att utplåna homofobi i fotboll. Han undersöker om läget har förändrats och om arenorna känns säkrare för hbtq besökare. Han återvänder till Leeds United FC där han tidigare själv upplevt homofobiska påhopp och finner en grupp hbtq supporters samt berättar om den homofobiska attack han utsattes för.

Jag har tittat på studier och artiklar som exempelvis *The influence of group values and behavior on adolescent male perceptions of and use of homophobic language* (2018), av Benjamin M. Bailey, Melissa Allen Heath, Aaron P. Jackson, Sarah M. Coyne, Marleen S.

Williams. En studie genomförd i gymnasial miljö i ett lantligt konservativt kristet samhälle i Intermountain West (USA). Med hjälp av en hermeneutisk²² kvalitativ metod utvärderades individuella uppfattningar om homofobiskt språk bland 20 slumpmässigt utvalda manliga elever (17–18 år). Den genomgripande och nedsättande användningen av homofobiskt språk beskrivs som ett hot mot säkra, respektfulla och inkluderande miljöer. Undersökningen visar att gruppmedlemskap påverkar hur studenter använder homofobiskt språk. Tidigare kvalitativa studier har till stor del närmat sig användningen av detta språk från det teoretiska ramverket för hegemonisk maskulinitet. Undersökningen utmanade aktivt alla antaganden om användningen av detta språk. Studien är intressant eftersom den visar homofobiska attityder, uppfattningar om maskulinitet, mobbing och grupstryck bland annat bland hos unga manliga fotbollsspelare och visar på varför negativa attityder och normer bör brytas.²³

Chapter Four: Gender Stereotypes and Discrimination: How Sexism Impacts Development *Advances in Child Development and Behavior* (2016) Christina Spears Brown & Ellen A. Stone, sammanfattar och integrerar en del av den utvecklingsvetenskapliga forskningen om könsstereotyper och diskriminering bland barn och ungdomar. Kapitlet fokuserar på fem former av sexism, exempelvis stereotyper och diskriminering inom idrotten. Först presenteras varje form av sexism sedan undersöks barns medvetenhet, uppfattningar och egna självrapporter samt igenkänningstecken angående sexism. Forskningen undersöker konsekvenserna av sexism för barn och ungdomars utvecklingshälsa (dvs. socialt, akademiskt och psykologiskt välbefinnande). Forskningen visar även kopplingar mellan olika forskningsområden, med fokus på hur dessa olika former av sexism interagerar för att minska rättvisa och inkludering samt påverkar utvecklingsresultaten negativt. Kapitlet avslutas med förslag till framtida forskning.²⁴

Artikeln *Sink or swim? - Håndtering av maskulinitet og intimitet i herrefotball* (2016) av Arve Hjelseth, & Anne Tjønndal, är en analys av både forsknings- och populärkulturböcker diskuterar hur manlighet uttrycks inom pojk- och herrfotboll. Syftet är att visa hur maskulinitet verkar ha bibehållits i herrfotboll, trots en allmän samhällstrend med mer utrymme för alternativa och inkluderande maskuliniteter i sociala fält. Analysen i den här

---

²² Hermeneutik är läran om förståelsen av eller rätt tolkning av en text och omfattar exempelvis tolkning av litterära texter och försök till förståelse av diskurser. <http://sv.wikipedia.org/wiki/Hermeneutik> (Hämtad 20-08-2020)

²³ Bailey, BM, MA Heath, AP Jackson, SM Coyne, & MS Williams, 'The influence of group values and behavior on adolescent male perceptions of and use of homophobic language'. in *Journal of adolescence* (London, England.), 69, 2018, 1–10.

²⁴ Brown, CS, & EA Stone, 'Gender Stereotypes and Discrimination: How Sexism Impacts Development'. in *Advances in child development and behavior*, 50, 2016, 105–133.

artikeln kan belysa varför sexuella minoriteter fortfarande är mycket underrepresenterade i herrfotbollen. Artikeln beskriver empiriska exempel som varierar både i tid, på sportnivå och i geografi.²⁵

Uppsatsens disposition

Det första kapitlet *Den rådande normen inom herrfotbollen* är en fallstudie där jag utforskar olika fotbollsspelare som på ett eller annat sätt fungerar exempel på och illustrerar problematik inom herrfotbollen med fokus på negativa mansnormer som rasism och homofobi inom fotboll.

I kapitel två *Föreningslivet på lokal nivå*, presenteras föreningslivets betydelse, Observationer svar på intervjuer och enkäter analyseras och illustrerar hur klimatet ser ut i det empiriska material som samlats in. Rasism, homofobi, tystnadskultur och queerbaiting problematiseras. Vikten av att arbeta på ett normbrytande och inkluderande sätt blir belyst.

Det tredje och avslutande kapitlet *En sport för alla* återkopplar till tidigare presenterade exempel, erbjuder slutsatser baserade på det insamlade materialet samt besvarar uppsatsens forskningsfrågor.

Sökord: *HBTQ+*, *Queer*, *representation*, *normkritik*, *rasism*, *homofobi*, *etnologi*, *kulturanalys*, *Queerteori*

---

²⁵ Hjelseth, A, & A Tjønnal, 'Sink or swim? - Håndtering av maskulinitet og intimitet i herrefotball/Sink or Swim? Masculinity and intimacy in men's football'. in Sosiologisk tidsskrift, 2016, 79–.

DEN RÅDANDE NORMEN INOM HERRFOTBOLLEN

Det är en handfull idrottsmän som hittills kommit ut och bara några få av dem är fotbollsspelare. Av de cirka 600 elitfotbollsspelande männen i Sverige borde några av dem vara homosexuella. Vågar de inte komma ut eller har homosexuella män valt att undvika sporten?²⁶ I jämförelse finns det fler öppet homosexuella spelare i damernas VM-final än i hela historien av herrfotboll.²⁷

Under 2011 lanserade den brittiska jämställdhetsministern Lynne Featherstone idrottsstadgar som inkluderar ett åtagande att bekämpa diskriminering och homofobi både på och utanför planen.²⁸ Stadgarna inleds med: "Alla ska kunna delta i och njuta av sport - vem de än är och oavsett bakgrund"²⁹ men frågan är om det räcker för att spelare ska våga komma ut? Under sommaren 2018 inledde Sportbladet artikelserien *Byt om, kom ut* som fick stort internationellt genomslag. Först ut var Anders Nilsson, den första NHL-spelaren att bära en regnbågsflagga på sin hjälm. Han vädjade om en öppnare och mer välkommen kultur för HBTQ+ personer inom hockeyn. Sommaren 2019 tog landslagsspelaren Albin Ekdal upp att alla har ansvar i kampen för att göra fotbollen till en mer välkomnande plats för HBTQ+ personer. Ekdal berättade att han aldrig har stått på planen med en öppet homosexuell spelare. Sportbladets Kristoffer Bergström kommenterar: "i grund och botten är det så jävla pinsamt och genant att herrfotbollen inte har fler bi- eller homosexuella".³⁰ Ekdal sa att "det är inte den enskilde killens ansvar att våga. Det är min, din och alla andras uppgift att se till att det inte krävs mod."³¹

Ett antal manliga fotbollsspelare som exempelvis LA Galaxy's Robbie Rogers har kommit ut, men alla har sedan gått i pension efter. Minnesota United-mittfältaren Collin Martin kom ut under 2018 vilket gör honom till den enda öppet homosexuella manliga fotbollsspelaren som för närvarande spelar i en av USA:s stora idrottsligor.^{32 33} Max Clifford, Englands mest

---

²⁶ Anders Bengtsson, "Hemligheten - historien om Anton Hysén", *Offside 2* (Stockholm, 2011), 50.

²⁷ Sverigesradio.se. "Få manliga fotbollsspelare öppet homosexuella: "Krävs banbrytare".
<http://sverigesradio.se/artikel/7272118>

²⁸ Lynne Featherstone, "Stadgar mot homofobi och transfobi i idrotten: första fotbollsklubben registrerar sig"
<https://www.gov.uk/go/Government/news/charter-against-homophobia-and-transphobia-in-sport-first-football-club-signs-up> (Hämtad 20-05-2020)

²⁹ Amal Fashanu, "The Sports Charter shines a welcome light on homophobia in football" 04-02-2012. The Guardian. <http://www.theguardian.com/commentisfree/2012/feb/04/sports-charter-homophobia-football> (Hämtad 20-05-2020)

³⁰ Aftonbladet.se. "Byt om, kom ut nominerad till Årets Bästa".
<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/a/GG2r5m/byt-om-kom-ut-nominerad-till-arets-basta> (Hämtad 2021-01-07)

³¹ Rickstrand, 2019.

³² Major League Soccer. "Soccer & LGBTQ Pride: From Stonewall to Wonderwall" *The Movement, Säsong 4, episod 2*, <http://www.facebook.com/MLS/videos/613503119053519/> (Hämtad 01-02-2019)

kända PR-man påstår att han rekommenderat två kända Premier League fotbollsspelare att hålla sin sexualitet hemlig på grund av den utbredda homofobin inom sporten.³⁴

En av mina informanter tror att det finns en större procentantal av kvinnor som vågar komma ut inom fotbollen eftersom damfotbollen redan har fått jobba mot fördomar. Att damfotboll jobbat mot fördomar på det sättet kanske har gjort att gaytjejer har haft lätt att ta till sig damfotboll. Han menar att de har kommit mycket längre än herrfotbollen gjort, där det i stället gått åt motsatt håll eftersom fotboll ansågs vara för så kallade *riktiga män*. Han tror att man som HBTQ+ i stället sökt sig bort från fotbollen eftersom herrfotbollen inte jobbat mot fördomar utan snarare förstärkt dem.³⁵ Det krävs mod att våga bryta normen och komma ut. En av mina informanter är medveten om att det är svårt för spelare att komma ut inom herrfotbollen. Han tror att det handlar om att *få fram* goda exempel, att hitta dom som vågar och prata om vilka svårigheter dom har som spelare. ”Jag tror det handlar sjukt mycket att få spelare och ledare att verkligen inse hur tex kommentarer och negativt snack kan försvåra detta”.³⁶

Glenn och Anton Hysén

När Glenn Hysén skulle hålla tal på öppnandet av 2007 års Pridefestival höjdes det flera kritiska röster. Dåvarande förbundsordförande för RFSL, Anders Selin, hade skrivit en debattartikel i Dagens Nyheter där han menade att det var en ren provokation att Hysén skulle få hålla tal. Selin syftade på hur Hysén sex år tidigare hade slagit ner en man på en flygplanstolett eftersom han ansett att mannen gjort närmanden på honom. Selin menade att Hysén slog mannen för att han var en man och därmed representerade homofobins äckliga tryne. Om han upplevt att en kvinna tafsat hade han enligt Selin troligtvis inte slagit henne. Författaren Petter Wallenberg skrev i Aftonbladet att Hyséns aggressivitet ”bottnar i det klassiska skyddandet av den heterosexuella manligheten”. Wallenberg menade att Hysén troligtvis slagit ner mannen eftersom Hysén troligen var rädd för att mannen uppfattat honom som homosexuell och i förlängningen omanlig.³⁷

---

³³ Reid, Claire. ”US Footballer Colin Martin Comes Out In Touching Twitter Post” <http://www.ladbible.com/news/sport-us-footballer-colin-martin-comes-out-in-touching-twitter-post-20180630> Ladbible. (Hämtad 30-04-2020)

³⁴ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén”, *Offside 2* (Stockholm, 2011), 46.

³⁵ Intervju med spelare ”5”, 20-08-2020.

³⁶ Informant Sportchef. 26-05-2020

³⁷ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 46.

Hysén inledde sitt pridetal med att förklara sin version av händelsen och berättade om hur rädd han blev för vad mannen skulle göra. I ren reflex hade han slagit mannen och hävdade att det inte handlade om att det var en man som tafsats utan om försvarsinstinkt och integritet. Hade Hysén reagerat lika hårt om det var en kvinna som gjort närmanden? Det svarade Hysén aldrig på i sitt tal. Han var inbjuden att tala om homofobi inom idrottsrörelsen.

Glenn Hysén anser att idrott är bra för ungdomar, och menar då alla ungdomar. Han menar att även om tonen i omklädningsrummet är rå är den ändå hjärtlig och rå. I sitt pridetal om homofobi sa han att han inte känner någon 16-årig fotbollsskille som hade vågat komma ut som bög inför sina lagkamrater. Hysén menar att idrotten fostrar oss till lagspelare men menar att den ibland även fostrar oss till ängsliga flockdjur med homofobi. När han pratade om den 16-årige fotbollsskillen syftade han på sin son Anton som ännu inte kommit ut.³⁸

Glenn Hysén säger att man inom fotbollen gärna odlar myten om att alla är välkomna men menar att gemenskap och öppenhet bara ligger på ytan. Han är medveten om att idrotten inte är så tolerant och inkluderande som man vill påskina. Han menar att ingen förväntar sig att man ska prata om politik och läget i mellanöstern i omklädningsrummet. Däremot kan förvänta sig ”en barnslig jargong som går ut på att förstärka manligheten”.³⁹ Hysén förklarar att den viktigaste ingrediensen i ett lag är en bra stämning och ofta är det samma stämning där man kan daska till varandra med handduken och inget tar illa vid sig av bögskämt.⁴⁰ Han menar att man måste nog vara lite som Anton om man ska våga komma ut inom fotbollen. Anton kan ju själv dra ett bögskämt.⁴¹

Anton Hysén var inte orolig över att komma ut i tidningen *Offside* (2011). Han tyckte det skulle bli spännande. Han är medveten om att homofobi är ett problem och jämför det med rasism. Han anser att om en tränare inte vill ha honom för att han är homosexuell, så är det deras problem. Han menar att de får kalla honom vad de vill. Det gör honom bara mer taggad.⁴²

”Jag är fotbollsspelare. Och homosexuell. Om jag presterar som fotbollsspelare, då tror jag inte att det spelar någon roll om jag gillar tjejer eller killar. So what, liksom?”⁴³

---

³⁸ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 46.

³⁹ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 46.

⁴⁰ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 46.

⁴¹ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011.), 50.

⁴² Bengtsson, Anders, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside. 2* (Stockholm, 2011), 51.

⁴³ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 51.

Glenn Hysén minns när Justin Fashanu blev den första fotbollsspelaren att komma ut. Det var under Hyséns tid i Liverpool och samma år som hans son Anton föddes. Hysén minns hur Fashanus bror offentligt tog avstånd från sin öppet homosexuella bror.⁴⁴

Justin Fashanu

Justin Fashanu var en engelsk fotbollsspelare som spelade för en mängd olika klubbar mellan 1978 - 1997 och var den första svarta fotbollsspelaren som fick en överföringsavgift på 1 miljon pund i sin övergång från Norwich City till Nottingham Forest 1981. 1990 blev han den första professionella fotbollsspelaren som gick ut med sin sexualitet.⁴⁵ Han fortsatte att spela på seniornivå fram till 1994.⁴⁶ Fashanu inledde processen med att 1981 komma ut till sina lagkamrater men blev utfrusen och skickades på lån till Southampton 1982. Media hotade att avslöja hans hemlighet och han valde därför att i oktober 1990 berätta om sin sexualitet i en intervju med *The Sun*.⁴⁷ En vecka senare gick hans bror John Fashanu med på en intervju med *The Voice* under rubriken ”John Fashanu: My Gay Brother is a outcast.”⁴⁸

Hans familj var emot att han skulle komma ut. Justins bror John gav honom 75,000 pund i ett försök att övertala honom att inte komma ut och har senare förtalat honom i pressen genom att först ta avstånd från honom.⁴⁹ I en intervju med *TalkSPORT* (2012) hävdade John Fashanu att hans bror egentligen inte var homosexuell utan bara ute efter uppmärksamhet.⁵⁰ I dokumentären *Forbidden Games: The Justin Fashanu Story* (2017) sa brodern att han gav honom pengarna eftersom han inte ville att han skulle skämma ut familjen och menar att om han hade kommit ut nu skulle det vara en helt annan grej. ”Nu är det annorlunda. Nu skulle han ha hyllats som en hjälte.”⁵¹

---

⁴⁴ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011, 52.

⁴⁵ Amal Fashanu, ”*The Sports Charter shines a welcome light on homophobia in football*” *The Guardian*. <http://www.theguardian.com/commentisfree/2012/feb/04/sports-charter-homophobia-football> (Hämtad 20-05-2020)

⁴⁶ Mijola, Camille. ”*Netflix to showcase Justin Fashanu’s story, Britain’s first openly gay footballer*” <http://www.eastlondonlines.co.uk/2017/11/netflix-showcase-tragic-tale-hackneys-justin-fashanu/> (20-05-2020)

⁴⁷ National Football Museum. ”*Justin Fashanu*” <http://www.nationalfootballmuseum.com/halloffame/justin-fashanu/> (Hämtad 20-05-2020)

⁴⁸ *The Voice*, 30-10-1990, ”John Fashanu: My Gay Brother is an outcast”. https://en.wikipedia.org/wiki/Justin_Fashanu (Hämtad 20-08-2020)

⁴⁹ Mijola, Camille. ”*Netflix to showcase Justin Fashanu’s story, Britain’s first openly gay footballer*” <http://www.eastlondonlines.co.uk/2017/11/netflix-showcase-tragic-tale-hackneys-justin-fashanu/> (20-05-2020)

⁵⁰ *The Telegraph*. ”*John Fashanu: my brother Justin wasn't gay*”. <http://www.telegraph.co.uk/sport/football/9149569/John-Fashanu-my-brother-Justin-wasnt-gay.html> (20-05-2020)

⁵¹ Mijola.

Även om Justin Fashanu var i bra form ville ingen klubb erbjuda honom ett heltidskontrakt efter att han kom ut.⁵² Efter att ha pensionerat sig från fotbollen flyttade han 1998 till USA där han blev anklagad för att ha förgripit sig sexuellt på en sjuttonårig man. Fashanu flydde hem till England i rädsla över att bli dömd på förhand. Han hängde sig i ett garage och lämnade ett avskedsbrev där han bad om ursäkt till sin familj och sa att anklagelserna mot honom inte var sanna.⁵³

Justin Fashanu förblir en inspiration och en källa till mod på och utanför planen. Hans minne lever vidare genom arbetet med *Justin-kampanjen* och *The Justin Fashanu Foundation*, som grundades av hans brorsdotter Amal Fashanu. Vid ett evenemang i Brighton och med stöd av FA (Football Association) skapades 2009 *The Justin Fashanu All-stars* av The Justin Campaign, som är en kampanj mot homofobi i fotboll och främjar införlivandet av öppet homosexuella spelare i fotbollen. Lagets matchkläder som är svart och rosa, sponsrades av DJ och musikproducenten Fatboy Slim (Norman Cook). Jason Hall som leder Justin-kampanjen menar att det bästa sättet att driva kampanjen är att skapa ett lag och låta fotbollen tala. Han hoppas att det kommer att ändra folks åsikter om homosexuella på planen.⁵⁴ Fashanu har hyllats av den franska filmkompositören Jann Halexander ett requiem 2013 och hyllades av Londonbandet Elephants and Castles *Fashanu* (2014) och på Netflix i *Forbidden Games: The Justin Fashanu Story* (2017).^{55 56 57} 2020 infördes Fashanu i National Football Museum Hall of Fame.

Graeme Le Saux

Graeme Le Saux är en pensionerad engelsk fotbollsspelare som spelade mellan 1989 och 2005. Han kämpade mot rykten om homosexualitet genom hela sin karriär. Påståenden, hån och skällsord drev honom in i depression och drev honom nästan till att sluta spela fotboll.

---

⁵² Marshall, John. 1991. "*Justin Fashanu: Soccer's enigmatic gay star*". Gay Times. Millivres http://en.wikipedia.org/wiki/Justin_Fashanu (Hämtad 20-08-2020), 154.

⁵³ Mijola.

⁵⁴ BBC News. "*Team named after Justin Fashanu*"

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/sussex/7930310.stm (Hämtad 20-05-2020)

⁵⁵ Jann Halexander, "*Requiem for Justin Fashanu*" <http://www.youtube.com/watch?v=oKKN2OjfrR0> (Hämtad 20-05-2020)

⁵⁶ Elephants and Castles. "*Fashanu*" <http://www.musicglue.com/elephantsandcastles/products/fashanu/> (Hämtad 20-05-2020)

⁵⁷ Mijola.

”Det var en lögn. Jag är inte gay och har aldrig varit, men jag blev ett offer för engelska fotbollens sista tabu” hävdade han själv i sin självbiografi.⁵⁸

Le Saux hade andra intressen än grabbarna i laget. De ansåg att Le Saux hade *bohema* och *omanliga* hobbies, som exempelvis mode, konst och antikviteter.⁵⁹ Le Saux kände sig inte bekväm i machokulturen inom fotbollen och grabbarna i laget ansåg att det måste vara något fel på honom när han inte passade in i heteronormen. Slutsatsen bland lagkamraterna blev att han måste vara homosexuell. Mobbingen satte Le Saux i en svår situation eftersom det blev svårt för honom att fortsätta förneka att han var homosexuell utan att bli respektlös emot homosexuella. Han ansåg själv att han inte var homofob och han inte skulle ha något problem med att ha homosexuella spelare i laget men när supportrar och lagkamrater använde det emot honom som skällsord blev det jobbigt. Han menar att fördomarna mot homosexuella ligger så djupt rotade i sporten att han aldrig skulle kunna få kontrakt med lag om han inte kämpade emot anklagelserna.

Även om problemen med rasism är inte över, menar Le Saux, är de nästan borta. Det är inte längre accepterat att göra apljud eller kasta bananer på planen under engelska matcher. Men det finns fortfarande fruktansvärda fördomar inom fotboll. Människor väljer att slå ner på allt de ser som svagheter. Som spelare måste man hantera att ständigt hånas över de mest triviala saker: dina tränare, din frisyra, din bild i tidningen. Det är oändligt och kan verkligen bli uttömmande. Det enda sättet att lätta trycket är att få någon annan att se dum ut för en stund.

Le Saux tror inte att en modern fotbollsspelare kan komma ut som gay utan att omedelbart bli isolerad från sitt lag. Han menar att gruppen skulle bli för fientlig för att han skulle kunna överleva. Fotboll har inte varit tvungen att möta en grupp homosexuella fotbollsspelare som står upp för sig själva och ifrågasatt normerna inom fotbollen. Le Saux menar att de homosexuella fotbollsspelarna är för rädda för att behöva förklara sin sexualitet och hantera motreaktionen. Han tror att om inte det finns en kraftfull röst för en minoritetsgrupp kommer fotboll aldrig att tillhandahålla homosexuella spelare.

Le Saux är rädd att den psykiska och fysiska misshandel han fick utstå under hela sin karriär skulle hundra gånger multipliceras för en spelare som var öppet homosexuell. Han tror

---

⁵⁸ Martin Samuel, “*Graeme Le Saux: How Gay Slurs Almost Wrecked My Career.*” http://www.timesonline.co.uk/tol/sport/football/premier_league/article2419068.ece (Hämtad 30-04-2020)

⁵⁹ BBC Sport. “*Anger over gay taunts*”. http://news.bbc.co.uk/2/hi/sport/football/fa_carling_premiership/289853.stm (Hämtad 30-04-2020)

att bördan skulle bli för stor och all ilska och fördomar som gömts under ytan i vardagslivet skulle läggas på den spelaren och man skulle få känslan av en mobb mentalitet. Gör laget det minsta misstag under en match skulle en hel stadion rikta sin ilska på den spelare de ser som den svaga länken och skandera hur han ”tar den upp i...”⁶⁰

Det började sommaren 1991 under hans första tid i Chelsea i ett omklädningsrum med högt tak av negativa mansnormer. Dom hade det som kallas ”ett starkt omklädningsrum” med grovt språk och hårda uttryck. Le Saux hade blivit vän med två andra spelare; Ken Monkou och Erland Johnsen. När säsongen var klar reste Le Saux med Monkou till Jersey och de körde sedan upp genom Frankrike, Belgien och Nederländerna och flög för att hälsa på Johnsen som bjudit in dem till Norge. När Le Saux kom tillbaka till Chelsea berättade om sin sommar blev minnet till ett stående skämt inom laget där de menade att vännerna uppenbarligen var mer än vänner. Skämtet spreds och snart ansåg man att Le Saux och Monkou var ett par. Antydningarna slutade inte där. Det handlade om hans sätt att klä sig, hans intressen, hans umgänge utanför fotbollen, att han intresserade sig för konst och vilka tidningar han läste. Vad han än gjorde såg man det som ett bevis på att han var homosexuell. Ansågs man vara det minsta feminin klassades man som homosexuell minns Le Saux ”Jag kände redan som om oddsen staplade mot mig, utan att släppas in i en värld av dubbeltydiga skämt, knuffande och menande blickar”. Ryktesspridningen spårade ut och mobbningen kom även från tränaren Gwyn Williams som kunde säga saker i stil med ”Kom igen bög, få på dig skorna.”

Le Saux mådde både fysiskt och psykiskt illa av mobbingen och det påverkade hans spel genom att han blev nervös och kände sig sjuk och fruktade att gå in till träningar. Han var som ett mobbat barn på väg till skolan för att möta sina mobbare.

Vid en match mot West Ham United på Upton Park började fansen skandera till melodin av Village People's *Go West*. "Le Saux tar den upp i..." och varken tränare eller grabbarna i laget visade någon som helst sympati i omklädningsrummet. De sa inte ett ord om ramsan som kom att bli en stadigt återkommande ramsa vid varje match. Le Saux kunde inte känna tillit till någon längre. Han visste redan innan han klev ut på planen vad som väntade honom från läktare och motspelare. Vid inkast kom han så pass nära publiken att han såg hur deras ansiktsuttryck förvrängdes i avsky innan de började spotta ur sig homofobiska uttryck.

---

⁶⁰ Martin Samuel, "*Graeme Le Saux: How Gay Slurs Almost Wrecked My Career.*" http://www.timesonline.co.uk/tol/sport/football/premier_league/article2419068.ece (Hämtad 30-04-2020)

När Chelsea spelade mot Liverpool på Anfield i oktober 1997, attackerade Paul Ince honom upprepade gånger tog tag i hans ben och fällde honom för att sedan skrika ”Kom igen din bög. Stig upp, det är inget fel på dig!” Han sa det flera gånger. Ince blev galen och tillbringade resten av matchen med att försöka få in sparkar på Le Saux. När matchen var över och han gick igenom tunneln mot omklädningsrummet såg han i ögonvrån hur Ince näve kom flygande och lyckades i sista sekund väja undan för slaget.

På Anfield gick Le Saux för att få bollen från ett barn i publiken hade fångat den. Han kan inte ha varit mer än tio år och hans pappa stod bredvid honom. Pojken ropade: ”Din jävla bög, du tar den upp i...”. Pappan stämde in och Le Saux tittade på dem och frågade:

”Vem tror du att du är som säger så till mig?” Publiken stämde in och upprepade vad pojken sagt: ”Din jävla bög, du tar den upp i...”⁶¹

En av de mest berömda incidenterna skedde under en match mellan Chelsea och Liverpool den 27 februari 1999. Le Saux fru Mariana hade tagit med deras nyfödda dotter till sin första match. Fowler stod tio meter bort. Bollen var framför Le Saux, redo för frispark. Le Saux tittade på Fowler som böjde sig framåt och pekade med rumpan mot Le Saux. Han tittade över axeln och började skrika åt Le Saux. ”Kom och ge mig en upp i...” och upprepade det ett antal gånger. Le Saux kunde inte lugna sig och fylld av ilska försökte han konfrontera Fowler. Le Saux sa till honom att hans familj fanns i publiken. ”Bollocks till din familj,” svarade Fowler. Fowler hävdade i sin självbiografi att vid en tidpunkt under matchen, ropade Le Saux ”Men jag är gift!”, vilket följdes upp av Fowlers ”Så var Elton John, kompis!”

Domaren straffade inte Fowlers homofobiska beteende. De båda spelarna slogs sedan på kanten av Chelsea-straffområdet vilket ledde till att de båda blev straffade. Fowler vägrade vid det tillfället att be om ursäkt och hävdade att han inte hade gjort något fel, att det bara var på skämt. Le Saux menar att Fowlers varumärke är sarkastisk, elak humor, en satirisk, frätande inställning och okunnig om sitt sociala ansvar samt konsekvenserna av sina handlingar.

I en intervju med The Times sa Le Saux: ”Mer än någonting i min karriär, det kränkte mig. Vad [Fowler] gjorde var fel och han har aldrig erkänt det. Han pratar fortfarande som om det var lite av ett skämt”.⁶²

---

⁶¹ Martin Samuel, “*Graeme Le Saux: How Gay Slurs Almost Wrecked My Career.*” http://www.timesonline.co.uk/tol/sport/football/premier_league/article2419068.ece (Hämtad 30-04-2020)

⁶² BBC Sport. “*Anger over gay taunts.*” http://news.bbc.co.uk/2/hi/sport/football/fa_carling_premiership/289853.stm (Hämtad 30-04-2020)

Incidenten mellan Robbie Fowler och Graeme Le Saux visar som exempel inte bara de attityder som är rådande inom herrfotbollen men även hur känsligt det blir för den som identifierar sig som heterosexuell att bli kallad för böj. Fowler återkommande förlöjligande och homofobiska uttalanden mot Le Saux kräver en större gest än en simpel ursäkt. Han kan inte ändra det som hänt men han skulle kunna visa att han lärt sig något under åren som gått förhoppningsvis ta avstånd från de negativa maskulina normerna och homofobin som finns inom fotbollen. Han befinner sig i en situation med en plattform där han kan göra skillnad.

David Beckham

David Beckham, före detta professionell fotbollsspelare och för närvarande chef och delägare av Inter Miami CF och delägare av Salford City.⁶³ Han spelade för Manchester United, Preston North End, Real Madrid, Milan, LA Galaxy, Paris Saint-Germain samt det engelska landslaget. Han är den första engelska spelaren som vann ligatitlar i fyra länder: England, Spanien, USA och Frankrike.⁶⁴ Efter en 20-årig karriär, där han vann 19 stora troféer gick Beckham i pension 2013 som den högst betalda fotbollsspelaren i världen.⁶⁵

Beckham var den första internationellt kända fotbollsspelaren som omfamnade sin status som gayikon. Han gav flörtiga intervjuer till gaymagazin och pratade öppet om att han uppskattade sin homosexuella publik och såg det som en ära att vara utnämnd till gayikon.⁶⁶ Beckham förändrade synen på fotbollsspelare och spelar en stor roll i hur synen på homosexuella håller på att förändras inom fotbollen. ”Jag är heterosexuell, jag är Englands kapten och jag tycker det är coolt att folk är homosexuella” berättade han i gaytidningen Attitude.⁶⁷

Beckham har alltid gått sin egen väg och gjort det med självsäkerhet och ödmjukhet. Kanske är det en del av varför han med sin normbrytande stil och beteende klarat sig bättre än Le Saux. Han står för vem han är, vad han tycker om och kämpar för det han vill uppnå. Med stor självdistans har han inget problem med att driva med bilden av sig själv, sin maskulinitet och

---

⁶³ Salford City, BBC, “*David Beckham: Salford City directorship approved by Football Association*”
<http://www.bbc.com/sport/football/47077888> (Hämtad 22-05-2020)

⁶⁴ The Guardian. “*David Beckham: his club and international career in stats*”
<http://www.theguardian.com/football/2013/may/16/david-beckham-retires-stats-numbers> (Hämtad 22-05-2020)

⁶⁵ Christina Settini, Forbes, “The World’s Best-Paid Soccer Players”.
<http://www.forbes.com/sites/christinasettini/2013/04/17/the-worlds-best-paid-soccer-players/#13ac96bd7b1f>
(Hämtad 22-05-2020)

⁶⁶ Chas Newkey-Burden, “Homosexuality & football” Time Out
<http://www.timeout.com/london/events/homosexuality-football> (Hämtad 22-05-2020)

⁶⁷ Attitude, 96.

driver med rykten som genom åren kretsat kring honom och homosexuella anspelningar. I en intervju berättade han:

”Jag har alltid tyckt om att se bra ut, även när jag var liten. Jag fick möjligheten när jag var korgosse att antingen att ha på mig en kostym eller ha på mig knickerbockers, långa strumpor och balettskor - och jag valde balettskor och knickerbockers.”⁶⁸

Tillsammans med skådespelaren Ryan Reynolds spelade Beckham in en reklamfilm för filmen *Deadpool 2* där Reynolds karaktär ber om ursäkt för att han driver med att Beckhams röst låter som om han inandats helium.⁶⁹ Tillsammans med komikern James Corden har han spelat ett antal homoerotiska klipp som exempelvis en parodi på sin egen kalsongreklam⁷⁰ och sketcher för Comic Relief där de tar hand om varandras utseenden, tar ett romantiskt bad, gråter till en såpa i varandras famn och Beckham ger Corden en ros och de bekänner sin kärlek till varandra.⁷¹

Gareth Thomas

Gareth Thomas, en walesisk före detta professionell rugbyspelare, kom ut i december 2009, vilket gjorde honom till den första öppet homosexuella professionella rugbyunionsspelaren.⁷² Året därpå röstades han ut som den mest inflytelserika homosexuella personen i Storbritannien i *The Independent* på Sunday Pink List⁷³ och fick Stonewalls Award of the Hero of the Year.⁷⁴ Sedan Thomas kom ut har Thomas blivit en talesman för NSPCC och ChildLine, en telefonrådgivningstjänst som drivs av NSPCC för barn och ungdomar.^{75 76}

---

⁶⁸ James Masters, “*Beckham: The man who broke football's gay taboo?*” CNN.

<http://edition.cnn.com/2013/05/17/sport/football/football-david-beckham-gay-icon-fashion/index.html>

⁶⁹ Alix Culbertson, “Deadpool sorry for joking about Beckham's voice” Sky News.

<https://news.sky.com/story/deadpool-sorry-for-joking-about-beckhams-voice-11367173>. (Hämtad 22-05-2020)

⁷⁰ The Late Late Show with James Corden “*David Beckham and James Corden's New Underwear Line*”

http://www.youtube.com/watch?v=xau8s_g-lQk (Hämtad 14-04-2020)

⁷¹ Osos Latinos. “*Smithy And Beckham 2010 HD*” <http://www.youtube.com/watch?v=406lj6WaulY> (14-04-2020)

⁷² Graham Clutton, “Wales and Lions full-back Gareth Thomas discloses he is homosexual”. *The Daily Telegraph*. (Hämtad 30-04-2020)

Freddy Mayhew, “Welsh rugby star Gareth Thomas says journalist revealed his HIV status to his parents”. *Press Gazette*. (Hämtad 30-04-2020)

Gary Smith, “Gareth Thomas... The Only Openly Gay Male Athlete”. *Sports Illustrated*. (Hämtad 30-04-2020)

⁷³ Hugh Montgomery, “*The IoS Pink List 2010*”. *The Independent*.

<https://www.independent.co.uk/news/people/news/the-ios-pink-list-2010-2040472.html> (Hämtad 30-04-2020)

⁷⁴ Wikipedia. Stonewall Awards. http://en.wikipedia.org/wiki/Stonewall_Awards#2010 (Hämtad 30-04-2020)

⁷⁵ Jamie Doward, “*Gay activists praise rugby star Gareth Thomas's decision to come out*”. *The Guardian*.

<http://www.theguardian.com/world/2009/dec/19/gay-groups-applaud-gareth-thomas> (Hämtad 30-04-2020)

⁷⁶ Rugby Speakers, *Champion Speakers 2018*, “Gareth Thomas”. <https://rugbyspeakersuk.com/rugby-business-motivation/gareth-thomas> (Hämtad 30-04-2020)

Thomas har medverkat ett antal dokumentärer med syfte att lyfta frågan om homofobi inom idrotten som exempelvis *My Secret Past; Gareth Thomas: Coming Out* (2013), och *Gareth Thomas: Game Changer* (2014) där Thomas berättar om varför han gömde sin sexualitet och varför han äntligen måste säga sanningen. I *Gareth Thomas V Homophobia: Hate in the Beautiful Game* (2017) gör han en djupgående personlig granskning av professionell fotboll vilket han menar är den sista bastionen av homofobi inom idrotten.

I en intervju med BBC talade Thomas om hur han hoppades att hans utträde skulle innebära att unga homosexuella rugbyspelare i framtiden skulle kunna komma ut och accepteras som en "begåvad gay-rugbyspelare".⁷⁷ Thomas sa till Daily Mail, "Jag vill inte bli känd som en gay rugbyspelare. Jag är en rugbyspelare, först och främst. Jag är en man".⁷⁸

I en intervju kommenterade Thomas: "Jag vet inte om mitt liv kommer att bli lättare eftersom jag är ute, men om det hjälper någon annan, om det gör att en ung pojke tar upp telefonen till ChildLine, kommer det ha varit värt det". Han önskar att det i framtiden inte ska kännas naturligt och tryggt att komma ut.⁷⁹

Många av de idrottare som tidigare har kommit ut har gjort det efter att de valt att avsluta sina karriärer. HBTQ rättsaktivisten Peter Tatchell menar att "det är mycket positivt att Gareth har kommit ut medan han fortfarande är en aktiv spelare".⁸⁰ Den 17 november 2018 attackerades Thomas på gatan i sin hemstad på grund av sin sexualitet.⁸¹

---

⁷⁷ BBC Sport, "In-depth interview – Gareth Thomas". (Hämtad 30-04-2020) http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/rugby_union/welsh/8425335.stm

⁷⁸ BBC News, "Ex-Lion Thomas reveals he is gay".

http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/rugby_union/welsh/8421956.stm (Hämtad 30-04-2020)

⁷⁹ Jamie Doward, "Gay activists praise rugby star Gareth Thomas's decision to come out". The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2009/dec/19/gay-groups-applaud-gareth-thomas> (Hämtad 30-04-2020)

⁸⁰ Ibid.,

⁸¹ BBC News, "Gareth Thomas: 'I have been the victim of a hate crime'" <https://www.bbc.com/news/uk-wales-46253256> (Hämtad 30-04-2020)

FÖRENINGSLIVET PÅ LOKAL NIVÅ

Föreningslivet i Sverige har en viktig demokratisk funktion som mötesplats och omfattar många människor med olika bakgrunder, förutsättningar och värderingar. Det ideella engagemanget i föreningslivet skapar sociala integration och genom mångfald bidrar till ett rikare kulturliv och en meningsfull fritid genom sociala aktiviteter som idrott. Föreningslivet är en plats där människor genom sociala relationer har möjlighet att utveckla sin kompetens och samarbetsförmåga. Det är en betydelsefull arena för hälsofrämjande arbete. Föreningslivet ingår i och skapar vår vardag genom demokratiska principer och bidrar därmed till social välfärd. Samarbetet kring gemensamma frågor skapar respekt och förståelse för medmänniskor samt motverkar otrygghet, segregation och isolering. Genom att kartlägga normer, värderingar och attityder i föreningar kan problematisering dessa frågor vara ett viktigt steg i att förändraförgivettagna sanningar, fördomar och rädslor. Nya arbetssätt behövs för att stimulera och underlätta föreningsengagemanget samt överbrygga avståndet mellan föreningslivet och människor som vill engagera sig. Föreningarnas funktion som mötesplatser är speciellt viktiga i stunder av hög arbetslöshet för människor att kunna känna tillhörighet, glädje och meningsfullhet.⁸²

Observationer och enkäten

I arbetet med min uppsats har jag observerat fyra lokala fotbollsklubbar spridda över flera divisioner och med olika ekonomiska och sociala förutsättningar. Den första är en fotbollsförening som befinner sig på den norrländska landsbygden med få invånare. Den andra ligger vid höga kusten med utsikt över Östersjön med fler invånare. De övriga två fotbollsklubbarna ligger i en studentstad med lag som spelar i flera divisioner med både pojk- och herrlag. Gemensamt för samtliga klubbar är att de alla arbetar för att skapa bättre fotboll, de vill ha en välmående kultur inom laget och på ett eller annat sätt samarbetar med utomstående aktörer i sociala aktiviteter som på något sätt främjar det sociala livet i samhället.

I mina observationer har jag sett att det inte alltid fungerar så bra som klubbar vill att det ska framstå. Vackert uttryckta styrdokument kommunicerar föreningars mål och framhåller att alla ska kunna känna sig välkomna och inkluderade. I verkligheten stämmer det inte i alla lägen. I mina observationer har jag upplevt och observerat både rasism och homofobi bland supporters och ledare. Observationerna samstämmer med svaren från intervjuer och enkäten.

---

⁸² Skånska dagbladet. "Det viktiga föreningslivet". <http://portal.research.lu.se/sv/publications/det-viktiga-f%C3%B6reningslivet> (Hämtad 2020-06-04)

Det är viktigt att i analysen av denna information vara medveten om att kunskap och definitioner varierar från person till person och upplevelser är subjektiva. Det en person definierar som ”negativ mansnorm”, ”rasism” eller ”homofobi” kan vara något en annan person inte skulle reagera på. Det samma gäller uppfattningar och erfarenheter. Att en person inte uppfattar att det finns ”negativ mansnorm”, ”rasism” eller ”homofobi” i laget eller föreningen betyder inte att det inte finns. Det betyder bara att personen inte upplever att det finns. När rasistiska och homofoba värderingar och ord normaliseras inom en kultur finns en risk att de kan gå obemärkta förbi. Jag har upptäckt att det finns en tystnadskultur där spelare kanske inte vågar uttala sig om problematiska ledare på grund av rädslan för represalier i form av att personen fortsätter tala illa om spelaren eller på något sätt hindrar spelaren i sin fortsatta karriär. Tystnadskulturen är problematisk och skapar en oro i mig som forskare när jag hört spelares självupplevda erfarenheter.

Rasism

Flera spelare har berättat om hur de bevittnat eller själva varit utsatta för verbala angrepp. En av informanterna beskrev allt från påhopp på hudfärg till nedsättande ord om spelarens mamma. Domaren behärskade inte det aktuella språket vid det tillfället.⁸³ Under en annan liknande incident var det en supporter i publiken som gick till verbal attack mot en av linjedomarna. Han uttryckte sig rasistiskt och domaren upplevde att mannen uppträdde så hotfullt att matchen avbröts. Motståndarna tilldömdes seger med 3–0 vilket var en svår förlust för hemmalaget men även en händelse som fick föreningen att se över sina gemensamma värderingar och rutiner.⁸⁴ En informant beskrev att han upplevde redan som ung när han sökte till fotbollsgymnasiet att uttagningen till laget hade inslag av rasism. Han upplever att det finns kvar i senior fotbollen. Han upplever det inte i sitt nuvarande lag men ”det känns som att många lag inte vill ha de så kallade blattar”.⁸⁵

I sina styrdokument kommunicerar Förening 1 att de vill vara en förening för alla. En förening med ett stort samhällsengagemang där alla ska bemötas med respekt och få möjlighet till utveckling på och utanför planen. Föreningens vision är att alla som vill ska kunna finna sin plats i föreningen. Förening 1 driver i samarbete med andra aktörer integrationsprojekt med målsättningen att motverka utanförskap och främja integration mellan människor från hela världen med olika bakgrunder, kulturella skillnader och religionstillhörigheter. Syftet

---

⁸³ Enkätinformant 1. 2023-02-09.

⁸⁴ Anonymiserad källa: 1. 20-05-2020.

⁸⁵ Enkätinformant 2. 2023-02-09.

med projektet är att skapa integration, erbjuda sysselsättning och skapa möten mellan människor.⁸⁶ Föreningen kommunicerar att de arbetar med utveckling av hela spelaren genom såväl fotbollsmässig som social utveckling och aktivt arbetar för ett inkluderande förhållningssätt.⁸⁷

I mina observationer har jag bevitnat rasistiska kommentarer från ledare och supporters av laget. Föreningen har genom åren fått utstå en del nedsättande kommentarer som exempelvis påståenden om att de bara är ett invandrarlag med en ”massa Kunta Kintepojkar.”⁸⁸ ⁸⁹ Jag har hört kommentarer bland åskådare i stil med att; det är invandrarverket som sätter ihop laguppställningen. När jag berättade för sportchefen i föreningen upplevde jag ingen större reaktion. Sportchefen visste vem mannen var men jag är inte medveten om att sportchefen gjorde något åt mannen. Vid ett annat tillfälle hörde jag en supporter säga ”blå*****”.⁹⁰ Jag observerade ett samtal mellan en av föreningens tränare och en supporter. Tränaren sa till supportern att det är många afrikaner i laget nu. Han tycker ”det är jobbigt att skilja på de afrikanska spelarna. Speciellt nu när två har rastaflätor”. Hur kan han som tränare ha svårt att skilja på spelare han tränar flera gånger i veckan? Uttalandet tyder på en oförmåga att se hur hans uttalande uppfattas och visar den brist på engagemang och respekt som borde finnas i en förening som påstår att de är emot rasism. En annan av föreningens ledande personer beskriver en spelare som ”den svarta” i stället för att exempelvis nämna namnet eller spelarnumret som också kan beskriva personen.⁹¹

Homofobi

Informanterna upplever att homofobi är en vanlig jargong inom fotbollskulturen. Informanterna har inte beskrivit mobbing inriktad på en eller flera specifika personer som i exemplet Le Soux. Tonen har handlat om vardagliga uttryck där ord som ”bög” och ”bögit” kastades runt i omklädningsrummet i likhet men vad Glenn Hysén beskrev som en *hjärtlig* och *rå* ton i omklädningsrummet. En informant reflekterar:

”Trots att det alltid var skämtsamt och aldrig menat att skada någon så var det såklart dumt och inget som går att bortförklara. Detta tror jag tyvärr är lätta beteenden att falla in i miljöer

---

⁸⁶ Förening 1. ”*Integration*”.

⁸⁷ Förening 1. ”*Verksamhetsidé*”.

⁸⁸ Kunta Kinte är en karaktär i boken Rötter som arbetar som slav på en plantage.
http://sv.wikipedia.org/wiki/Kunta_Kinte (Hämtad 20-08-2020)

⁸⁹ Anonymiserad källa 2

⁹⁰ Observation av Förening 1. 2020-10-08.

⁹¹ Observation av förening 1. 2022-07-30.

där sådant accepterades. Som tur var städade vi självmant upp snacket i omklädningsrummet innan vi hann bli vuxna. Vi alla insåg att trots att ingen (vad vi vet) tog illa vid, så är det en oacceptabel jargong med en mening vi inte vill stå för. Där handlade det för oss om att vi behövde mogna samt lära oss mer om ämnet för att inse vilken skada ett sånt typ av snack kan leda till och vilka värderingar det utsänder. Det var självklart att gå vidare från det då.”⁹²

Samma informant berättar att hans nuvarande lag står på en väldigt trygg värdegrund, där alla i laget, utan någon utbildning i ämnet, har gemensamma värderingar.

En spelare berättade att han har varit med om mycket negativa mansnormer och homofobi i sina tidigare lag och menar att det beror på att det är väldigt machostämpel över det hela men även att det beror på andra religioner som har en annan syn på homosexualitet.⁹³

Förening 1 tog ett ställningstagande under 2015, och ville då också vara tydlig att alla är välkomna till föreningen. Föreningen vill också vara tydliga mot alla spelare som kommer till föreningen, vad deras värdegrund bygger på. Föreningens sportchef tror att föreningens ställningstagande först och främst har påverkat ledare och spelare i föreningen.⁹⁴ På grund av föreningens ställningstagande övergav flera spelare och supportrar laget.⁹⁵

När föreningen gick ut med sitt ställningstagande i HBTQ+ frågor fick föreningen höra menande kommentarer om de hade *ont i rumpen* och om de hade *kommit ut ur garderoben*. Det fanns personer som sa att *bögar skulle dödas*. Sportchefen berättar att vissa jämförde bögar med vita kråkor. ”En vit kråka tar man ihjäl”, berättar han och menar att klicken som faller den här typen av kommentarer är liten och svag. ”Det är därför de betar sig på det här sättet” säger han och anser att det triggas honom att vilja ta tag i dessa frågor.⁹⁶

När jag frågat spelare om de tror att föreningen har skapat ett klimat där det känns tryggt för spelare att våga komma ut svarar de samstämmigt att jättesvårt att veta. Dom vill tro att arbetet har kommit så långt att man ska känna sig trygg i det men tänker samtidigt att det säkert finns många saker dom kan göra ytterligare för att man ska känna sig ännu mer trygg.⁹⁷

Bög och böig

Flera spelare har varit samstämmiga när det gäller skällsord som exempelvis ”bög” och menar att det första vi måste ta tag i är ordet ”bög”. De menar att vi måste ändra den negativa synen

---

⁹² Enkätinformant 1. 2023-02-09.

⁹³ Intervju med spelare ”4”, 20-08-2020.

⁹⁴ Informant Sportchef. 26-05-2020

⁹⁵ Anonymiserad källa 3.

⁹⁶ Informant Sportchef. 26-05-2020

⁹⁷ Informant Sportchef. 26-05-2020

på homosexualitet. Om vi förändrar vad man anser om ordet, om vi slutar se det som något negativt kan vi nog börja se fler som vågar komma ut. ”Vi måste ändra jargongen.”⁹⁸

Laget är inte fri från en viss jargong i omklädningsrummet men spelaren menar att med tanke på hur hårt de jobbar mot allas lika värde och liknande värderingar tycker han att negativa mansnormer inte är lika märkbart i det egna laget som inom världsfotbollen. Han tror att små saker som regnbågsflaggan, att ställa sig bakom vissa projekt eller liknande som stöttar är en god väg framåt. Han menar att det handlar om jargong, att vara uppmärksam på hur spelare/ledare pratar om det.

En spelare jag intervjuat i ett annat lag menar att negativa mansnormer är väldigt tydliga inom hans förening och menar att det sitter i väggarna. Det tydligaste exemplet han kan ge är ordet ”bög”. Han menar att ordet har en negativ konnotation där ordet används som skällsord både under träningar och i omklädningsrum. Han tror att anledningen till färre män kommer ut inom herrfotbollen är att just ordet ”bög” används som något negativt laddat.

”Klimatet är hårt bland oss killar och det är nog därför man inte vågar komma ut i samma utsträckning som inom damfotbollen. Man är för rädd, man är rädd för vad folk tycker och man vill inte bli hånad och alla grabbarna i omklädningsrummet säger att det är något negativt”.⁹⁹

”Som förening tror jag att man måste börja tala om det i tidiga åldrar. I tidiga år suger man åt sig som en svamp och man behöver redan då få veta att det är naturligt och vanligt att vara bög och att det inte är ok att använda det som ett skällsord. Hade jag haft den vetskapen hade jag reagerat och agerat annorlunda när killar i mitt gäng använder ordet”. En annan spelare flikar in att han tycker vi ska visa stöttning och nolltolerans kring homofobi och liknande.¹⁰⁰

Han tror inte att tror inte att spelare i hans lag skulle känna sig trygga att komma ut. Även om de inte använder skällsord som ”bög” i laget menar han att man ändå är medveten om hur hårt det kan vara och är rädd ändå. ”Jag hade självklart varit den första att komma fram och krama en person som kommer ut. Det hade inte förändrat någonting, det är som vilken vän som helst för mig. Jag kan bara tala för mig själv men jag hade inte reagerat annorlunda i omklädningsrummet om någon av oss är homosexuell.”¹⁰¹

---

⁹⁸ Intervju med spelare ”3”, 28-05-2020.

⁹⁹ Intervju med spelare ”1”, 26-05-2020.

¹⁰⁰ Intervju med spelare ”4”, 20-08-2020.

¹⁰¹ Intervju med spelare ”3”, 28-05-2020.

Regnbågsflaggan

Även om de negativa reaktionerna på föreningens ställningstagande har varit många har de positiva reaktionerna varit ännu fler.¹⁰² Jag har själv observerat att flera supportere har anammat regnbågstemat genom att exempelvis använda regnbågsfärgade paraplyer eller andra regnbågsmönstrade assessorer på matcher. När jag frågade en långvarig spelare i laget om regnbågsflaggans betydelse för laget svarade han att den är otroligt viktig!

”Flaggan har blivit en så stark symbol och alla vet vad den står för så den är ju verkligen ett enkelt men otroligt effektivt sätt att visa att vi är en förening som vill stå upp för allas lika värde oavsett var du kommer ifrån eller vilken läggning man har.”¹⁰³

Föreningen har inga öppna HBTQ+ personer i sina lag. Under ett av mina observationstillfällen visade en spelare i förening 1 glatt upp sina tånaglar som var målade rosa. Han berättade att han funderade på att måla dem i olika färger som en regnbåge. Huvudtränaren i föreningen reagerade på spelarens uttalande och tyckte att *det* kan han inte göra. Slutsatsen av meningsutbytet var att tränare tyckte det var *omanligt* och *bögigt* att måla tånaglarna i regnbågsfärger. Tränarens partner utmanade mannens inställning men ämnet stannade vid ett gemensamt himlande med ögonen över tränarens värderingar. Min tolkning av spelarens ton och miner var att han medvetet provocerade tränaren genom att berätta om regnbågsfärgerna, vilket får mig att misstänka att tränarens värderingar var väl kända inom gruppen. En av föreningens engagerade kommenterade till mig i efterhand:

”Förhoppningsvis så kommer hans synsätt ändras till slut, det är ju trögt med dessa gubbar, men jag vill ändå tro att med tiden så kan dom också öppna upp ögonen. Men det är ju tyvärr så med män i den generationen. Dom har ju också väldigt taskig kvinnosyn.”¹⁰⁴

En av spelarna nämnde att han tycker användandet av regnbågssymbolen är en enkel och väldigt smart grej att göra. Han tror att det påverkar genom att folk ständigt ser den och bidrar till en positiv förändring. Han menar att det är en liten grej som påverkar mer än man tror. Han tror att det bidrar till en positiv förändring att folk ständigt ser den och blir påmind om vad den står för.

En av spelarna svarar att de har ganska många killar från andra länder med annan kulturell bakgrund och menar att när de tar HBTQ+ frågor och förklarar vad det är kan man se på vissa att de rynkar på näsan lite men att de argumenterar emot.¹⁰⁵

---

¹⁰² Informant Sportchef, 26-05-2020

¹⁰³ Intervju med spelare ”5”, 2020-20-08.

¹⁰⁴ Observation av förening 1, 2022-07-30.

¹⁰⁵ Intervju med spelare ”5”, 20-08-2020.

”Jag tror att många tänker till en extra gång innan man slänger ur sig saker eftersom man vet vad föreningen står för. Känns som att det sprids mer kärlek idag än vad det gjordes tidigare med tex hjärt-emojis i våra facebookgrupper bla. Tycker inte heller att det är så mycket fokus på att vara macho som förr.”¹⁰⁶

En annan spelare anser att homosexualitet har blivit mer och mer acceptabelt på grund av att vi pratar mer och mer om det var allmänt i våra liv men menar att vi fortfarande är långt ifrån den självklara nivån som det ska vara på.¹⁰⁷ En annan spelare menar att även om deras klubb inte är perfekt, har den ändå ett bra klimat och även ”om ingen känner sig trygg att komma ut idag, är vi nog ändå på god väg”.¹⁰⁸

En av spelarna svarade att han tror det handlar om att idrott fortfarande är förknippat med den manliga traditionella machokulturen vilket nog gör det svårare. Han vill se fler spelare på elitnivå som vågar och som kan bli bra förebilder vilket kan ha en påverkan ner i seriesystemen. Han tror att det på sikt skulle skapa positivare miljö för alla. Han tror möjligen att någon till en början skulle tycka det var obekvämt att någon i laget är gay men menar att det samtidigt handlar det om en vän och lagkamrat. ”Jag tror att den enkla anledningen är för att kvinnor är mycket förstående samt smartare medan i herrfotbollen så är det fortfarande alldeles för mycket machokultur och översittarmentalitet”¹⁰⁹

Queerbaiting

Exempel på queerbaiting kan jag se i Förening 1 som i sina styrdokument uttrycker ett ställningstagande i HBTQ+ frågor genom att använda regnbågsflaggor i sin kommunikation på sociala medier och både på och vid sidan av planen i form av banners och hörnflaggor, regnbågsmönstrade dekaler i sin föreningslokal och på lagets buss. Föreningen började använda flaggan efter en rasistisk incident som gav föreningen dålig press. De menar att regnbågsbindeln är en väldigt bra symbol som visar att spelplanen är öppen för alla och symboliserar att föreningen står för att alla är olika och att olika är väldigt bra. Det är en självklarhet för föreningen att alla har rätten att älska vem man vill.¹¹⁰

---

¹⁰⁶ Intervju med spelare ”5”, 20-08-2020.

¹⁰⁷ Intervju med spelare ”4”, 20-08-2020.

¹⁰⁸ Intervju med spelare ”4”, 20-08-2020.

¹⁰⁹ Intervju med spelare ”4”, 20-08-2020.

¹¹⁰ Styrdokument, ”*Alla är olika*”.

Informant Sportchef. 26-05-2020.

”Regnbågsflaggan är en bra symbol som visar vart man står och hur man tänker i föreningen, sen är det dock bara en symbol. Jobbet måste ske kontinuerligt. För oss symboliserar den öppenhet som också är ett värdeord för oss.”¹¹¹

Informanten menar att det finns spelare som inte tycker om att föreningen använder regnbågsflaggan. Han har inte hört någon säga det rakt ut men berättar att han hört rykten. Han tror att det beror på religiösa värderingar. Han menar att även om kyrkan har förändrats mycket i stort och på ett positivt sätt finns det fortfarande många trångsynta kvar, även utanför kyrkan. Han tror att det i grunden, precis som med rasism, handlar om okunskap och rädsla för det okända. ”Prata med varandra så ska du se att invandrarna inte är farliga och homosexuella bits inte”¹¹²

Regnbågsflaggan var under en period en av föreningens nyckelsymboler och de använde den flitigt under 2019. Säsongen efter plockades regnbågsflaggorna bort från planen. Hörnflaggorna ersattes med vita flaggor med föreningens emblem på. De stora regnbågsflaggorna som tidigare hängde på stängsel och läktare försvann och kvar är dekaler på lagets ena buss. Var ställningstagandet för HBTQ+ frågor en tillfällig trend?

Sportchefen svarade att regnbågsflaggorna och hörnflaggorna såg risiga ut, gick sönder han tror att en av dem blåste bort. Anledningen att de inte köpt nya är att de är underbemannade och har svårt att hitta med allt. Han menar att det bara handlar om avsaknad av tid.¹¹³ Föreningen har efter regnbågsflaggorna kasserades, investerat i ett antal vita flaggor och vepor med föreningens egna emblem men inga nya regnbågsflaggor.

Beckham, FIFA, Qatar och fotbolls VM 2022

Flera initiativ har under de senare åren skapats för att kommunicera inkludering och öppenhet inom fotbollen på både lokal och internationell nivå. Under 2022 sattes fotbollens engagemang för mänskliga rättigheter på prov. David Beckham fick stor uppmärksamhet 2002 som den första professionella fotbollsspelaren som tog ställning för HBTQ+ personer genom en intervju och pryda omslaget på gaytidningen Attitude. Att en homosexuell man fann en heterosexuell man attraktiv kunde under 2002 ses som ett hot som motiverade ett fientligt svar. Beckham har inte på egen hand förändrat detta beteende, och homofobi finns fortfarande kvar idag. Att denna modemedvetna, stiliga populära fotbollsstjärnan sa att han välkomnade och gläds åt den homosexuella blicken var dock en kulturell spelomvandlare.

---

¹¹¹ Informant Sportchef. 26-05-2020

¹¹² Informant Sportchef. 26-05-2020

¹¹³ Informant Sportchef. 2023-02-26.

Handlingen visade att han stod bakom gaycommunityt och beredde vägen för honom att bli en gayikon. Handlingen var ett uttalande om solidaritet och allians i en sport som än i dag inte är en trygg plats för homosexuella spelare. Utan tvekan var Beckhams avsikter välmenade och under åren som följde har han varit en förespråkare för många andra goda ändamål. Tjugo år senare genom ett avtal på £150 miljoner valde Beckham att som ambassadör marknadsföra Qatar som värd för fotbolls-VM 2022. Han gick därmed från sin status som gayikon till att bli affischpojke för en intolerant regim där homosexualitet enligt sharialagar är belagt med dödsstraff. Beckham har mött motreaktioner för sitt val och svarade på kritiken genom en talesperson. Detta uttalande, som inte tillskrivs honom själv, misslyckas att diskutera en levd verklighet för miljontals förtryckta och marginaliserade människor. Cliff Joannou, chefredaktör för Attitude Magazine beskriver meddelandet som *tondöv* och *förolämpande intetsägande*.¹¹⁴ Sacha Deshmukh, verkställande direktör för Amnesty International UK kritiserade Beckhams ställningstagande för Qatar:

”Qatars mänskliga rättigheter är oroande, från landets långvariga misshandel av migrantarbetare, till dess begränsningar av yttrandefriheten och kriminaliseringen av samkönade relationer. Det är inte förvånande att David Beckham vill vara involverad i ett så stort fotbollsevenemang, men vi uppmanar honom att lära sig om den djupt oroande människorättssituationen i Qatar och vara beredd att tala ut om det.”¹¹⁵

David Beckham var inte ensam om att låta begäret efter fotboll överskugga engagemanget för mänskliga rättigheter. FIFA meddelade att spelare som bär One Love armbindeln under matcher bestraffas med gula kort i början av matcherna. I ett gemensamt uttalande kritiserade flera landslag FIFAs hot och uttryckte frustration över beslutet mot de som aktivt skulle välja att stödja inkludering i fotboll:

”Vi var beredda att betala böter som normalt skulle gälla för brott mot kit reglerna och hade ett starkt engagemang för att bära armbindeln. Men vi kan inte försätta våra spelare i en situation där de kan få en varning eller ens tvingas lämna spelplanen.” Och fortsätter: ”Våra

---

¹¹⁴ Attitude.com. ”Qatar har avslöjat år av noggrann mediahantering: Attitudes redaktör om David Beckhams hyckleri”. <http://www.standard.co.uk/insider/attitude-magazine-david-beckham-joe-lycett-cliff-joannou-b1042088.html> (Hämtad 2023-07-02)

Attitude.com. ”David Beckham misslyckas med att be om ursäkt för Qatar-avtalet när han svarar på motreaktioner i ett tondöv uttalande.”

<https://www.attitude.co.uk/news/david-beckham-addresses-qatar-backlash-tone-dead-statement-421044/> (Hämtad 2023-07-02)

¹¹⁵ business-humanrights.org. ”David Beckham urged to speak out on Qatar World Cup 2022” <http://www.business-humanrights.org/en/latest-news/qatar-2022-world-cup-amnesty-intl-calls-on-david-beckham-to-learn-more-about-deeply-concerning-human-rights-situation/> (Hämtad 2023-07-02)

spelare och tränare är besvikna – de är starka anhängare av inkludering och kommer att visa stöd på andra sätt.”¹¹⁶

Samtidigt kritiserades de aktuella landslagen av fotbollsfans som menar att det är *rygggradslöst* att backa från användandet av “One Love”-bindeln. Kanske bör den största kritiken riktas till FIFA som valt att låta evenemanget arrangeras i Qatar. Att vägra Qatar hade markerat vikten av och respekten för grundläggande mänskliga rättigheter (vilka inkluderar både kvinnor och HBTQ+ personer). Dessa rättigheter har länge ignorerats i fotbollskulturen och arrangerandet av globala sportspektakel. Idrotten bör vara en plats där mänskligheten lyser som starkast, inte en plats där obehärskad kapitalism åsidosätter mänskliga rättigheter.

FIFA svarade på kritiken genom att lansera en egen armbindel “No Discrimination” och i sitt pressmeddelande påstår de att: ”FIFA är en inkluderande organisation som vill göra fotboll till nytta för samhället genom att stödja goda och legitima ändamål, men det måste göras inom ramen för tävlingsreglerna som är kända för alla.”

Uttalandet visar exempel på den tondövhet och hyckleri som finns i samhället. Många HBTQ+ fotbollsfans och allierade stod inför dilemmat att antingen bojkotta sporten de älskar eller bojkotta mänskliga rättigheter. David Beckham är ett av många exempel på personer och varumärken som använder en queer plattform för personlig vinning medan deras efterföljande handlingar inte tar hänsyn till grundläggande mänskliga rättigheter.

I min egen erfarenhet och vad som även bekräftats i min undersökning är idrotten ett sammanhang där HBTQ+ personer ofta känner sig utestängda på grund av bristande synlighet. Fotbollen domineras av en heterosexuell manskultur som historiskt sett marginaliserat jämställdhet och främjat homofobi genom acceptansen av negativa normer. Ett fåtal försök har gjorts för att uppmuntra HBTQ+ personers engagemang i sporten. Att vägra Qatar hade visat att mänskliga rättigheter inte ska förtryckas och ignoreras.

Far, son och normalisering av negativa mansnormer

När jag analyserar reportaget om Anton Hysén syns det tydligt hur Anton och hans pappa själva inte verkar vara medvetna om sina egna homofoba tendenser. Jag undrar om Anton är medveten om hur han försvarar sin pappas uttalanden och hur han själv bidrar till att de negativt laddade kommentarerna fortsätter när han själv inte sätter stopp på dem och enligt Glenn själv, bidrar med bögskämt i omklädningsrummet. Var ska man dra gränsen? Vilka

---

¹¹⁶ Kingsizemag.se. Landslagen i fotbolls-VM tvingas backa om “One Love”-armbindel". <http://www.kingsizemag.se/sporthalsa/landslagen-i-fotbolls-vm-tvingas-backa-om-one-love-armbindel/> (Hämtad 2023-07-02)

bögskämt får man dra och vilka är över gränsen? Får man skämta om bögar i omklädningsrummet? Är allt ok så länge det uppfattas som roligt?

Glenn Hysén anade tidigt att sonen Anton var homosexuell. Med stereotypa uppfattningar om vad som är maskulint beteende och därmed ett heterosexuellt beteende visar Glenn att han inte är så fördomsfri som han kanske vill framstå. Det går också att läsa i Antons berättelse om när han skulle komma ut till Glenn. Innan Anton kom ut till sin pappa ringde han sin bästa vän för att försäkra sig om att han hade tak över huvudet om han skulle bli utslängd.¹¹⁷

”Ja, jag funderade på det tidigt. Han hade ju för fan bara tjejkompisar förr. Och så kunde han stå i timmar framför spegeln och hålla på med håret eller med kläderna. Han har ju alltid rakat en massa linjer och grejer i både håret och ögonbrynen. Han har alltid varit fåfäng. Och jag kommer ihåg att han gjorde slut med en riktigt jäkla söt tjej också. Då tänkte jag: Han är bög!”¹¹⁸

Glenns attityder och grova språk framgår när han pratar om sonen som fotbollsspelare. Egentligen vill han ha Anton som vänsterback eftersom han är snabb och har en bra fot men ”han kan ju inte tackla. Och glidackla ska vi inte snacka om. Det är katastrof. Kanske märker man där att han är lite fjollig. Han liksom vågar inte.”¹¹⁹ Glenn visar att han tycker ”fjollighet” och feighet hör ihop med att vara homosexuell.

Anton skrattar när han får höra kommentaren om glidacklingar och förklarar att ”han är ju sån... Drar grova skämt och så. Man kan ju tro att han är rasist om man lyssnar på hans skämt. Att han skulle ha en son som var bög, det var nog det sista folk trodde.”¹²⁰

Glenn säger att han inte har några problem med att Anton är homosexuell. Han menar att så länge Anton är glad får han gilla vem han vill. Det var därför han valde att hålla talet under pride, för att han ville bevisa för Anton att han var lugn med det. Han är stolt att Anton vågar prata om det nu.¹²¹

Anton och Glenn är inte de enda i reportaget som visar prov på fördomsfullhet och negativa uppfattningar om homosexuella och vad som anses vara manligt. Medan Anton byter om för träning drar han på sig ett par handskar ur korgen. Efter att ha rotat runt i korgen väljer han ett par vita. En annan spelare letar också efter handskar och plockar upp en vit handske. En av lagets styrelsegubbar säger till spelaren ” Du, inte går det att ha vita. Är inte det lite fjolligt?” Gubben har inte sett att Anton sitter en meter därifrån med vita handskar och knyter

---

¹¹⁷ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 50

¹¹⁸ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 46–50.

¹¹⁹ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 50.

¹²⁰ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 42.

¹²¹ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 50.

sina skor. Reportern på plats noterar att Anton inte verkar ha hört kommentaren och menar att han kanske bara är van att höra sådana kommentarer.¹²²

Anton Hysén tror att det är svårare att smälta in i ett lag om man är ”fjollig, feminin och så” eftersom det blir tydligt att man är homosexuell då. Han anser inte att han är sådan eftersom ingen hade vetat om det om han inte kommit ut. Anton valde att komma ut eftersom han ville bevisa att det inte är en stor grej. Anton tror att det finns fler damfotbollspelare som kommit ut eftersom de inte har lika hårt klimat i sitt omklädningsrum. Han tror att det inte är några konstigheter att komma ut där. När Anton kommer ut i Offside har han inte haft något förhållande med en kille. Han menar att problemet är att de antingen är för fjolliga eller att de är ointresserade av sport.¹²³

En homoerotisk sport

Den engelske journalisten och författaren inom populärkultur, media och maskulinitet, Mark Simpson skrev i gaytidningen *Out* (2006) att idrottsmän allt mer öppet flörtar med sina homosexuella fans, som exempelvis David Beckham och Freddie Ljungberg som båda har välkomnat uppmärksamheten från homosexuella fans. Simpson noterar reklamvärldens homoerotiska bilder av sport och menar att en ny generation av unga spelare som Manchester Uniteds Alan Smith och Cristiano Ronaldo till Chelseas Joe Cole och AC Milan's Kaká¹²⁴ är angelägna om att och strävar aktivt efter status som sexobjekt i en postmetrosexuell och allt mer ”pornoliserad” värld.¹²⁵ Simpson menar att det betyder mer pengar, mer makt, fler rekommendationer och mer status för spelaren. Han hävdar att maskulinitet har kommodifierats, och menar att lagsporten är den sista bevarade manligheten.

Simpson anser att fotbollen är en åskådarsport för män som är intresserade av män, som älskar och beundrar den manliga kroppen och som är förtrollade av den romantiserade bilden av den ungdomliga maskulina drömmen som ett idrottslag är. Han menar att män fortfarande oroar sig för att förlora sin manlighet och därför känner behov att håna och förakta homosexualitet för att bevisa att deras intresse för unga mäns lår inte på något sätt är homoerotiskt.¹²⁶

---

¹²² Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 50.

¹²³ Anders Bengtsson, ”Hemligheten - historien om Anton Hysén” *Offside 2* (Stockholm, 2011), 51.

¹²⁴ Ricardo Izecson dos Santos Leite, mer känd som Kaká. <http://sv.wikipedia.org/wiki/Kak%C3%A1>

¹²⁵ Mark Simpson, ”Sporno”, *Out Magazine*. <http://www.out.com/entertainment/2006/06/19/sporno> (Hämtad 25-05-2020)

¹²⁶ Mark Simpson, ”Sporno”, *Out Magazine*. <http://www.out.com/entertainment/2006/06/19/sporno> (Hämtad 25-05-2020)

Simpson menar att mäns kärleksfulla uttryck i fotboll endast är möjlig för att sporten också innehåller våld. Skulle våldet plockas ut ur ekvationen skulle passionen i sporten inte längre ses som manlig. Kärleken i fotboll, är enligt Simpson, en åtrå efter en fallus medan hat är en rädsla för kastrering.¹²⁷ Sigmund Freud menar att enligt den narsissistiska typen kan en person älska: (a) Vad han själv är, (b) Vad han en gång var, (c) Vad han skulle vilja vara, (d) Någon som en gång var en del av sig själv.¹²⁸

Simpson hävdar att intresset för fotboll är ett uttryck för ett intresse för män och cementerar bilden av manlighet i ögonen på ett ungt fotbollsfan som genom sina kamrater formar ett band till andra pojkar i gemenskapen i kärleken till ett gemensamt objekt. Genom fotboll blir det legitimt att visa kärlek till en annan man.¹²⁹

Dikotomin mellan en homoerotisk sport och den *hjärtligt råa* machokultur den förknippas med är intressant. Spelare och supporters som gläds och kramas, de hårda uttrycken och kärleken till spelare, för att sedan säga *no homo*.

---

¹²⁷ Mark Simpson, *Male Impersonators: Men Performing Masculinity* (Abingdon, 1994), 70-71.

¹²⁸ Mark Simpson, *Male Impersonators: Men Performing Masculinity* (Abingdon, 1994), 31.

¹²⁹ Mark Simpson, *Male Impersonators: Men Performing Masculinity* (Abingdon, 1994), 73.

EN SPORT FÖR ALLA

Rykten om påstådd homosexualitet berövade nästan engelska Premier League på en av de mest begåvade spelarna i sin generation och att komma ut förstörde karriären för en annan. Hur ska spelare våga riskera sin karriär och den gemenskap som finns i ett lag för att kunna leva öppet med vem man är? Hur ska spelare känna en trygghet i att komma ut inom fotbollen när institutioner som FIFA och förebilder som Beckham signalerar att pengar väger tyngre än mänskliga rättigheter?

Det sociala ansvar som föreningar tar är viktigt för samhället. En idrottsförening har fler uppgifter än att klättra inom sporten. En idrottsförening siktar alltid framåt. När man ändrar de identitetsbärande symbolerna för föreningen påverkar man samhället. Förändringar och attityder som börjar i laget sprider sig via supporters ut i bygden i en kedjeeffekt. Identitet skapas dels inifrån dels utifrån. Det fungerar på samma sätt för en människa som för en förening. Man antar ofta den identiteten den blir tilldelad men kan även skapa sig en egen. Fotbollslag skapades ofta i samband med industrier och skapade en identitet utifrån den.

Förening 1 vill vara normbrytande och satsar på arbete med integration och acceptans inom fotbollen. Föreningen visar sitt stöd för HBTQ+ personer genom att använda regnbågsflaggor i sin kommunikation. Det är lättare att visa att man står upp för människor av alla olika ursprung. Frågan är om det finns något genuint intresse bakom användandet av symbolen och om kunskapen om vad symbolen står för är den samma som föreningen väljer att använda den till.

Vilka negativa mansnormer finns det inom fotboll?

I analysen av mitt empiriska material står det tydligt att herrfotbollen fortfarande har negativa mansnormer. Rasism, homofobi och toxic masculinity i form av den hårda machokulturen försämrar klimatet i lagen och föreningarna. Arbetet mot rasism ser ut att ha kommit länge än arbetet mot homofobi. Det kan bero på att rasism blir mer påtagligt. Det är lättare att ana ett annat etniskt ursprung än en sexualitet som inte syns på utsidan. Det finns uppfattningar om att pojkar och män ska vara hårda och tuffa för att bli uppfattade som *riktiga* män. Tystnadskulturer kan uppstå i grupper där klimatet inte välkomnar en öppen diskurs där åsikter kan luftas och känslor får visas. Söderberg beskriver att männen inte kan/får se sig

som ett offer. ”Offerrollen upplevs som skamfylld och går emot deras självkänsla, en riktig kille ska kunna freda sig själv”.¹³⁰

En spelare berättade att han önskar av hela sitt hjärta att han sett några förändringar sedan Anton Hysén kom ut. ”Man reflekterade inte över det då. Så tänkande var inte ens jag på den tiden men någon förbättring kan jag inte se”.¹³¹ Han önskar att man hade vågat prata om dessa frågor när han var yngre eftersom han menar att man är lättare formad då och kan suga åt sig som en svamp av det som sägs. Han önskar att man vågade prata om jobbiga saker, vågar ställa de obekväma frågorna som vi killar inte vågar ställa för varandra. ”Vi vågar inte gråta inför varandra och vågar inte visa oss svaga. Man gråter inte inför sina killpolare. Man känner sig kanske mer accepterad om man inte gråter och det är ett vrickat tänk”¹³²

Arbetet med att omdefiniera maskulinitet har kommit en bit på vägen genom föreningars egna initiativ och genomdrivet av eldsjälar som brinner för förändring. Normer befästs i en tidig ålder och det är viktigt att lägga en grund som skapar förståelse innan negativa normer får fäste.

I antologin *Pittstim* (2008) beskriver journalisten Axel Gordh Humlesjö kulturen i sitt pojklag och den rädsla som infann sig när de skulle duscha med A-pojarna. Han beskriver hur pojkar fick snus uppstoppat i anus och tvingats raka pungen inför de andra. En tradition var att utföra pissbombning över offer i duschrummet. Adam Jonsson tar upp problematiken i sin rapport ”*Man hör aldrig om killar som blir sexuellt trakasserade*” (2012) skriven för Kriminologiska institutionen på Stockholms universitet. Rapporten innehåller intervjuer med pojkar som beskriver hur de varit utsatta för sexuella kränkningar. I rapporten beskrivs exempel där en för upp föremål mellan benen på en annan pojke och ett annat exempel där en pojke får en käpp med kondom på uppstoppad av sina lagkamrater.¹³³ Exemplet har trivialiserats av föräldrar som menar att ”det är liksom ingen våldtäkt det handlar om, utan skämt grabbar emellan”.¹³⁴ Jonsson bytte ut könen i exemplet och fick då tvärsäkra reaktioner där man ansåg att flickorna utsatts för kränkande och rent av brottsliga handlingar. Det framgår i en undersökning utförd av SIFO för antimobbingstiftelsen Friends (2013) att 40% av alla pojkar inom lagidrotten har utsatts för olika typer av kränkningar från sina lagkamrater.¹³⁵

---

¹³⁰ Mats Söderlund, *Göra Män* (Stockholm, 2015), 110.

¹³¹ Intervju med spelare ”3”, 28-05-2020.

¹³² Intervju med spelare ”3”, 28-05-2020.

¹³³ Mats Söderlund, *Göra Män* (Stockholm, 2015), 110–11.

¹³⁴ Mats Söderlund, *Göra Män* (Stockholm, 2015), 111.

¹³⁵ Mats Söderlund, *Göra Män* (Stockholm, 2015), 111.

Förbundet Unizon och organisationen MÄN har tagit fram utbildningsmaterialet *Machofabriken* som verktyg för att arbeta med ungas attityder kring jämställdhet, våld och destruktiva mansnormer bland unga. Materialet är framtaget för lärare, fältassistenter, tränare och andra som arbetar med ungdomar från 13 år och uppåt. Tanken med materialet är att kunna möta människor var de än är i livet och hantera destruktiva beteenden på alla nivåer. Genom att ta hänsyn till individers förutsättningar skapad av historia den bär med sig, sedan arbeta med kamrat- och familjerelationer. I förlängningen handlar det om att skapa förändring i närmiljö som exempelvis bostadsområden, idrottsföreningar och arbetsplatser samt förändringar på samhällsnivå som exempelvis samhälleliga normer, policys och lagstiftning.

På vilket sätt visas uttryck för homofobi inom herrfotbollen?

Den hårda machokulturen inom herrfotboll gör det möjligt för acceptansen av skällsord inom lagen. Flera informanter har berättat om hur ord som *bög* och *bögigt* används flitigt. I en studie framkom att en av de värsta förolämpningar en man eller pojke kunde höra var att bli kallad bög och att det skulle vara en besvikelse att få veta att en framstående atlet är homosexuell. Enligt forskarna visade studien framsteg i attityden mot homosexuella genom att fler deltagare än förväntat ansåg att man inte måste ta avstånd från en vän som visat sig vara homosexuell. Forskarna menar att männen i studien visar en förståelse för att bilden av maskulinitet behöver förändras i vissa lägen men inte helt och hållet.¹³⁶ Det hårda klimatet påverkas av traditionella maskulina normer som ”undvikande av kvinnlighet; begränsade känslor; sex utan intimitet; strävan efter prestation och status, självförtroende, styrka, aggression och homofobi”.¹³⁷

Vad kan en förening eller ett lag göra för att bryta negativa mansnormer och homofobi?

I mina intervjuer och observationer har jag sett att även föreningar som utåt sett ser ut att ta ställning i HBTQ+ frågor, rasism och andra negativa normer, inte alltid gör det med en personlig övertygelse. Jag har sett regnbågsflaggan användas som en till synes tom gest och approprieras för att fungera som en symbol mot rasism. Jag har sett hur ställningstagandet fungerat som ett verktyg för att skapa positiva rubriker.

Frågan är om användandet av regnbågsflaggan på det sättet måste vara helt negativt. Även om föreningen eller personer i föreningen inte genuint tror på eller förstår symbolens

---

¹³⁶ Ronald F. Levant & Gini Kopecky, *Masculinity Reconstructed: Changing the Rules of Manhood—At Work, in Relationships, and in Family Life*, (New York, 1995) 9–17.

¹³⁷ Mats Söderlund, *Göra Män* (Stockholm, 2015), 9.

betydelse kan användandet av den ge positiva förändringar bland de som inte är medvetna om att flaggan använts i ett egennyttigt syfte. Regnbågsfärgerna har spridits bland supporters och i förlängningen hoppas jag att det skapar en positiv förändring.

När jag frågar informanter om vad dom tror behöver förändras för att spelare inom herrfotbollen ska våga komma ut är spelarna samstämmiga. Det krävs mer än att man ser regnbågsflaggorna sitta uppe lite här och där. Det är viktigt att skapa förutsättningar, att man vågar och att förebilder skapas av de som kommer ut. Det finns mycket man kan göra för att skapa ett mer öppet och välkomnande klimat. Det måste ingå i ledarskapet att man har nolltolerans mot homofobi på samma sätt som man arbetar mot rasism och mobbing. ”Att använda regnbågsbindel och flaggor är som jag nämnt tidigare också en tydlig markering på vad man står för”.¹³⁸

En av spelarna sa: ”Jag tror fortfarande att det skulle göra mycket med förebilder som vågar komma ut. Det tror jag skulle göra en hel del.”¹³⁹

En annan spelare fyllde i att det måste börja redan i unga åldrar och hela tiden förmedlas tills att de är seniorspelare. ”Vi får inte tappa spelare i ung ålder bara för att klimatet vart för dåligt för dem att trivas. Har vi kommit så långt så tror jag att det kommer ske automatiskt att fler och fler känner sig trygga och vågar komma ut”.¹⁴⁰

Det är viktigt att ha rutiner och protokoll för hantering av eventuellt incidenter. Utbildning på alla nivåer är viktiga för att tidigt skapa goda och inkluderade värderingar bland spelare, ledare och andra engagerade i sporten. Kunskap och utbildning leder till en acceptabel nivå både i omklädningsrummet och i samhället i sig. Det är bra att ledare/representanter i alla föreningar får påminnelser om varför det är viktigt att säkerställa en öppen och accepterande kultur inom fotbollen. Det är viktigt att uppfölja föreningars arbete och undersöka var nivån ligger. ”Jag tror även att det varit bra att tillsätta utredningar av föreningar/lag som flaggas för att vara homofobiska/rasistiska/sexistiska”¹⁴¹

Slutsats

Man kanske kan tro att vi har kommit så långt att alla ska känna att det är ok att vara HBTQ+ även inom herrfotbollen. Det ligger stor sanning i vad Thomas Gareth kallar för den sista bastionen. Nog verkar det som om Fotbollen är den sista utposten av maskulinitet. Alla de

---

¹³⁸ Intervju med spelare ”5”, 20-08-2020.

¹³⁹ Intervju med spelare ”2”, 28-05-2020.

¹⁴⁰ Intervju med spelare ”5”, 20-08-2020.

¹⁴¹ Enkätinformant 1. 2023-02-09.

spelare jag varit i kontakt med har varit samstämmiga om att de negativa mansnormerna som mest tydligt visar sig genom homofobi, måste ändras. En av spelarna menade att det viktigaste för att nå den förändringen är att ändra människors syn på homosexualitet. Männen måste förstå att homosexualitet inte påverkar maskulinitet och är således inte heller ett hot mot deras manliga performativitet. Om betydelsen av manlighet omskapas så män inte längre tror att hårdhet och aggression är vad som betecknar hur häftig och manlig man är.

Heteronormen och de medföljande föreställningarna om hur man ska leva sitt liv och vilka föreställningar man som man måste leva upp till ligger som grund för varför den manliga fotbollen fortfarande är besudlad av negativa mansnormer och homofobi. Det enda sättet att bli av med problemet inom fotbollen är att gå på in på grunden och ändra människors inställning till heteronormen och få dem att inse att man inte påste leva sitt liv på ett enda sätt för att ha ett värde.

Om Människor slutar se homosexualitet som ett hot mot heterosexualiteten skulle kanske även homofobi försvinna och om vi bryter ner hegemonin skulle alla kunna leva sitt liv som de vill. Såsom Le Saux skulle vi kunna älska både antikviteter och mode och samtidigt kunna platsa i ett fotbollslag utan några problem. Som Beckham kunna gå i sarong eller byxa beroende på humör och öppet visa kärlek och värme till andra män utan att någon höjer på ögonbrynen över det. Som Hysén kunna få en komplimang eller närmande från någon av samma kön utan att känna behovet att bemöta det med hat och brutalitet.

Det vore fint om alla kunde känna sig ”normala” och inkluderade i världsordningen och inte behöva dölja sin sexualitet. Att kunna få spela det vackra spelet med grabbarna i laget utan att känna att man måste hålla blicken i golvet i omklädningsrummet för att ingen ska känna sig spanad på, eller överbevisa sin manlighet med negativa mansnormer och homofobi för att känna sig accepterad i laget.

SAMMANFATTNING

Syftet med examensarbetet är att undersöka vilka negativa mansnormer som finns inom herrfotbollen och på vilket sätt en förening kan arbeta för att bryta negativa mansnormer och föreställningar om homosexualitet och homofobi. Hur tar sig homofobi uttryck inom herrfotbollen? Vilka negativa mansnormer finns det inom sporten? Vad kan en förening eller ett lag göra för att bryta negativa mansnormer och homofobi?

Det första kapitlet *Den rådande normen inom herrfotbollen* är en fallstudie där olika kända fotbollsspelare fungerar som exempel på och illustrerar problematik inom herrfotbollen med fokus på negativa mansnormer som rasism och homofobi inom fotboll. Bakgrunden till varför det bara är en handfull manliga idrottsmän som hittills kommit ut och varför bara några få av dem är fotbollsspelare undersöks. *Glenn* och *Anton Hysén* visar exempel på en far vars bräckliga maskulina identitet påverkar hur han bemöter HBTQ+ personer samt hur han bemöter sin son som är en öppen homosexuell fotbollsspelare. *Justin Fachanu* berättar historien om hur det gick för den första fotbollspelaren som tog modet till sig att tala öppet om sin sexualitet och vilken effekt det hade på hans personliga mående och vilka konsekvenser det hade för hans karriär. *Graeme LeSaux* visar hur en heterosexuell man blev trakasserad av supporters och sin egen klubb för att de trodde att han var homosexuell. Texten illustrerar hur homofobi och negativa mansnormer kan se ut på en Premier League nivå och vilka konsekvenser det kan få på en spelares psykiska och fysiska hälsa samt de faktorer som kan hota en spelares karriär om man bryter mot normer och föreställningar om hur en heterosexuell man ska agera. *David Beckham* visar hur en heterosexuell spelare vågar vara normbrytande och blir framgångsrik genom det. *Gareth Thomas* visar exempel på queer aktivism inom fotbollen men även bristen på queera röster inom sporten. Beckham och Thomas visar hur spelare individuellt kan påverka fotbollskulturen och med starkt ställningstagande bli en del av en pågående förändring inom sporten.

I kapitel två *Föreningslivet på lokal nivå*, presenteras föreningslivets betydelse, Observationer svar på intervjuer och enkäter analyseras och illustrerar hur klimatet ser ut i det empiriska material som samlats in. *Rasism, homofobi, tystnadskultur* och *queerbaiting* problematiseras. Vikten av att arbeta på ett normbrytande och inkluderande sätt blir belyst. Jag har undersökt på vilket sätt föreningen arbetar och kan utveckla sitt arbete för att nå sina mål om att vara normbrytande. Normer befästs i en tidig ålder och det är viktigt att lägga en grund som skapar förståelse innan negativa normer får fäste. *David Beckham, FIFA* och *Qatar* fungerar som exempel på när pengar väger tyngre än mänskliga rättigheter inom fotbollen. *Glenn* och *Anton Hysén* fungerar som exempel på internaliserad homofobi och

normalisering av homofobi fungerar i ett division 2 lag. Den homoerotiska aspekten av fotboll undersöks. Den engelske journalisten och författaren inom populärkultur, media och maskulinitet, Mark Simpson noterar hävdar att maskulinitet har kommodifierats, och menar att lagsporten är den sista bevarade manligheten.

Det tredje och avslutande kapitlet *En sport för alla* återkopplar till tidigare presenterade exempel, erbjuder slutsatser baserade på det insamlade materialet samt besvarar uppsatsens forskningsfrågor. Om betydelsen av manlighet omskapas så män inte längre tror att hårdhet och aggression är vad som betecknar hur häftig och manlig man är. Om Människor slutar se homosexualitet som ett hot mot heterosexualiteten skulle kanske även homofobi försvinna och om vi bryter ner hegemonin skulle alla kunna leva sitt liv som de vill. Om alla kunde känna sig *normala* och inkluderade i världsordningen och inte behöva dölja sin sexualitet.

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

OPUBLICERADE KÄLLOR OCH BEARBETNINGAR

Informant Sportchef 26-05-2020

Informant Sportchef Följdfrågor 2023-02-26.

Spelarintervju ”1”, 26-05-2020.

Spelarintervju ”2”, 28-05-2020.

Spelarintervju ”3”, 28-05-2020.

Spelarintervju ”4”, 20-08-2020.

Spelarintervju ”5”, 20-08-2020.

Enkätinformant 1. 2023-02-09.

Alla intervjuer finns i författarens ägo.

PUBLICERADE KÄLLOR OCH BEARBETNINGAR

Ambjörnsson; Fanny, *Vad är queer* (Lettland, 2016).

Bengtsson, Anders, "Hemligheten - historien om Anton Hysén" *Offside*, 2 (2011).

Kaijser, Lars & Öhlander, Magnus, "Etnologiskt fältarbete", (Lund, 2011).

Levant, Ronald F.; Kopecky, Gini.. "Masculinity Reconstructed: Changing the Rules of Manhood—At Work, in Relationships, and in Family Life". (New York, 1995).

Nilsson, Bo, "Maskulinitet: representation, ideologi och retorik". (Umeå, 1999).

Mark Simpson, *Male Impersonators: Men Performing Masculinity* (Abingdon, 1994),

Söderlund, Mats. *Göra Män*, (Stockholm, 2015).

ÖVRIGA KÄLLOR FRÅN INTERNET

Attitude.com. "David Beckham misslyckas med att be om ursäkt för Qatar-avtalet när han svarar på motreaktioner i ett tondöv uttalande."

<https://www.attitude.co.uk/news/david-beckham-addresses-qatar-backlash-tone-dead-statement-421044/> (Hämtad 2023-07-02)

Attitude.com. "Qatar har avslöjat år av noggrann mediahantering: Attitudes redaktör om David Beckhams hyckleri". <http://www.standard.co.uk/insider/attitude-magazine-david-beckham-joe-lycett-cliff-joannou-b1042088.html> (Hämtad 2023-07-02)

BBC News. "Ex-Lion Thomas reveals he is gay". http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/rugby_union/welsh/8421956.stm (Hämtad 30-04-2020)

BBC News. "Gareth Thomas: 'I have been the victim of a hate crime'" <https://www.bbc.com/news/uk-wales-46253256> (Hämtad 30-04-2020)

BBC News. "Team named after Justin Fashanu" http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/sussex/7930310.stm (Hämtad 20-05-2020)

BBC Sport. "Anger over gay taunts". http://news.bbc.co.uk/2/hi/sport/football/fa_carling_premiership/289853.stm (Hämtad 30-04-2020)

BBC Sport "In-depth interview – Gareth Thomas". http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/rugby_union/welsh/8425335.stm (Hämtad 30-04-2020).

Bergström, Kristoffer. <http://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/OpmoXq/ekdal-vi-har-mycket-att-lara-av-damfotbollen> (Hämtad 03-05-2020).

Business-humanrights.org. "David Beckham urged to speak out on Qatar World Cup 2022" <http://www.business-humanrights.org/en/latest-news/qatar-2022-world-cup-amnesty-intl-calls-on-david-beckham-to-learn-more-about-deeply-concerning-human-rights-situation/> (Hämtad 2023-07-02)

Clutton, Graham. "Wales and Lions full-back Gareth Thomas discloses he is homosexual". The Daily Telegraph. (Hämtad 30-04-2020).

Comic Relief. "James Corden and David Beckham share bath AGAIN? | Comic Relief" http://www.youtube.com/watch?v=0JOb_IOJB50 (Hämtad 30-04-2020).

Culbertson, Alix. "Deadpool sorry for joking about Beckham's voice" <https://news.sky.com/story/deadpool-sorry-for-joking-about-beckhams-voice-11367173>. (Hämtad 22-05-2020)

Doyle, Paul & Glendenning, "The Joy of Six: football chants." <http://www.theguardian.com/football/blog/2016/may/06/the-joy-of-six-football-chants>. (Hämtad: 26-01-2020)

Doward, Jamie, "Gay activists praise rugby star Gareth Thomas's decision to come out", <https://www.theguardian.com/world/2009/dec/19/gay-groups-applaud-gareth-thomas> (Hämtad 30-04-2020)

Elephants and Castles, "Fashanu" (2014) <http://www.musicglue.com/elephantsandcastles/products/fashanu/> (Hämtad 20-05-2020)

Fashanu, Amal, “*The Sports Charter shines a welcome light on homophobia in football*”
<http://www.theguardian.com/commentisfree/2012/feb/04/sports-charter-homophobia-football>
(Hämtad 20-05-2020)

Featherstone, Lynne, “*Stadgar mot homofobi och transfobi i idrotten: första fotbollsklubben registrerar sig*” <https://www.gov.uk/go/Government/news/charter-against-homophobia-and-transphobia-in-sport-first-football-club-signs-up> (Hämtad 20-05-2020)

Figure Studios, “*Talanta FC Documentary*”, <http://youtu.be/sEvlSmtvEM> (Hämtad 20-03-2020)

Halexander, Jann, “*Requiem for Justin Fashanu*” (2013),
<http://www.youtube.com/watch?v=oKKN2OjfrR0> (Hämtad 20-05-2020)

Kingsizemag.se. Landslagen i fotbolls-VM tvingas backa om “One Love”-armbindel”.
<http://www.kingsizemag.se/sporthalsa/landslagen-i-fotbolls-vm-tvingas-backa-om-one-love-armbindel/> (Hämtad 2023-07-02)

Machofabriken.se. “*Om Machofabriken*”. <http://machofabriken.se/om-machofabriken/>
(Hämtad 20-03-2020)

Marshall, John, “*Justin Fashanu: Soccer's enigmatic gay star*”.
http://en.wikipedia.org/wiki/Justin_Fashanu (Hämtad 20-08-2020)

Major League Soccer, “*The Movement Säsong 4 epison 2. Soccer & LGBTQ Pride: From Stonewall to Wonderwall*” <http://www.facebook.com/MLS/videos/613503119053519/>
(Hämtad 01-02-2019)

Masters, James, “*Beckham: The man who broke football's gay taboo?*”
<http://edition.cnn.com/2013/05/17/sport/football/football-david-beckham-gay-icon-fashion/index.html>

Mayhew, Freddy, “*Welsh rugby star Gareth Thomas says journalist revealed his HIV status to his parents*”. <http://www.pressgazette.co.uk/welsh-rugby-star-gareth-thomas-says-journalist-revealed-his-hiv-status-to-his-parents/> (Hämtad 30-04-2020)

Montgomery, Hugh, “*The IoS Pink List 2010*”.
<https://www.independent.co.uk/news/people/news/the-ios-pink-list-2010-2040472.html>
(Hämtad 30-04-2020)

Mijola, Camille, “*Netflix to showcase Justin Fashanu’s story, Britain’s first openly gay footballer*” <http://www.eastlondonlines.co.uk/2017/11/netflix-showcase-tragic-tale-hackneys-justin-fashanu/> (20-05-2020)

National Football Museum. “*Justin Fashanu*”
<http://www.nationalfootballmuseum.com/halloffame/justin-fashanu/> (Hämtad 20-05-2020)

Newkey-Burden, Chas. “*Homosexuality & football*”
<http://www.timeout.com/london/events/homosexuality-football> (Hämtad 22-05-2020)

Osos Latinos. 22-03-2010. "*Smithy And Beckham 2010 HD*"
<http://www.youtube.com/watch?v=406Ij6WaulY> (14-04-2020)

Reid, Claire. "*US Footballer Colin Martin Comes Out In Touching Twitter Post*"
<http://www.ladbible.com/news/sport-us-footballer-colin-martin-comes-out-in-touching-twitter-post-20180630> (Hämtad 30-04-2020)

Rickstrand, Oscar, <http://www.aftonbladet.se/sportbladet/a/GG2r5m/byt-om-kom-ut-nominerad-till-arets-basta> (Hämtad 03-05-2020)

Rugby Speakers. Champion Speakers. 2018, "*Gareth Thomas*",
<https://rugbyspeakersuk.com/rugby-business-motivation/gareth-thomas> (Hämtad 30-04-2020)

Salford City. BBC, "*David Beckham: Salford City directorship approved by Football Association*" <http://www.bbc.com/sport/football/47077888> (Hämtad 22-05-2020)

Samuel, Martin. 10-09-2007. "*Graeme Le Saux: How Gay Slurs Almost Wrecked My Career*". "http://www.timesonline.co.uk/tol/sport/football/premier_league/article2419068.ece" (Hämtad 30-04-2020)

Settimi. Christina. Forbes. "*The World's Best-Paid Soccer Players*".
<http://www.forbes.com/sites/christinasettimi/2013/04/17/the-worlds-best-paid-soccer-players/#13ac96bd7b1f> (Hämtad 22-05-2020)

Simpson, Mark, "*Sporno*". <http://www.out.com/entertainment/2006/06/19/sporno>(Hämtad 25-05-2020)

Smith, Gary. "Gareth Thomas... The Only Openly Gay Male Athlete". Sports Illustrated. (Hämtad 30-04-2020)

The Guardian, "*David Beckham: his club and international career in stats*"
<http://www.theguardian.com/football/2013/may/16/david-beckham-retires-stats-numbers> (Hämtad 22-05-2020)

The Late Late Show with James Corden, "*David Beckham and James Corden's New Underwear Line*" http://www.youtube.com/watch?v=xau8s_g-lQk (Hämtad 14-04-2020)

The Telegraph, "*John Fashanu: my brother Justin wasn't gay*". (20-05-2020)
<http://www.telegraph.co.uk/sport/football/9149569/John-Fashanu-my-brother-Justin-wasnt-gay.html>

The Voice, "*John Fashanu: My Gay Brother is an outcast*",
https://en.wikipedia.org/wiki/Justin_Fashanu (Hämtad 20-08-2020)

Wikipedia. Stonewall Awards, http://en.wikipedia.org/wiki/Stonewall_Awards#2010 (Hämtad 30-04-2020)